

VOCEA

AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 7 (16), 2014

AP(e)L la CALM/editorialul ediției

FINITA LA COMMEDIA!

TRENUL DESCENTRALIZĂRII ÎNTÂRZIE ÎN STAȚIA TERMINUS!

"Finita la commedia" este o sintagmă din limba italiană sensul căreia înseamnă – sfârșitul unei farse. Am considerat simbolică această expresie care caracterizează perfect și foarte exact, în opinia noastră, situația actuală din domeniul descentralizării și autonomiei locale, mai ales în contextul finalizării lucrărilor Parlamentului, care așa și nu a reușit să adopte un set întreg de legi extrem de importante pentru derularea procesului de descentralizare. Pe parcursul ultimilor cinci ani s-au făcut multe declarații, s-au asumat angajamente, însă realizări concrete pe această direcție – practic zero. Aici, atenție! – este vorba despre una din prioritățile guvernamentale DE BAZĂ declarate și asumate constant de ultimele 3 guvernări! Cu ce ne-am ales? O prioritate de bază din programul de guvernare foarte tare trâmbițată dar care așa și a rămas uitată și complet nerealizată; o strategie a descentralizării cu un plan de acțiuni care expiră în curând fără ca să înceapă să fie realizate; angajamente și promisiuni punctuale și foarte concrete în fața Consiliului European, care au rămas nerespectate; mai multe legi extrem de importante și promise cu atâta ardoare autorităților locale și partenerilor externi de la cele mai înalte tribune – așa și au rămas blocate în Parlament; s-a promis deschidere, înțelegere, comunicare cu APL – în realitate, o comisie paritară nefuncțională care s-a întrunit de câteva ori în 5 ani, o comunicare mai mult formală și lipsa unui dialog instituționalizat real și eficient, iar în consecință - acte unilaterale elaborate/adoptate fără luarea în considerare a opi-

niei APL etc. Dintr-o prioritate guvernamentală, declarată drept una din principalele, a rămas doar fum și colb. Ce s-a ales din angajamentele și promisiunile față de autoritățile locale în ceea ce privește implementarea strategiei descentralizării, schimbarea situației spre bine în domeniul distribuirii fondurilor publice, achizițiile publice, acordarea statutului de municipii, schimbarea destinației terenurilor agricole, accesul la Curtea Constituțională????

Cu regret, constatăm, că nici actuala clasă politică, în pofida avântului și speranțelor generate odată cu venirea la putere, așa și nu a înțeles importanța demolării verticalei puterii în această țară și nu a conștientizat locul și rolul vital al descentralizării și autonomiei locale pentru modernizarea și dezvoltarea țării noastre. Când spunem guvernare, ca să fie pe înțelesul tuturor și fără interpretări, avem în vedere toată clasa politică actuală, inclusiv Guvernul, Parlamentul și opoziția parlamentară, luate la un loc și fără a face distincție. Toți au "contribuit" într-o măsură sau alta la târâgănarea, neimplementarea, neadoptarea, blocarea, desconsiderarea etc. a reformelor reale în domeniul descentralizării. Unii din lipsa viziunii și înțelegerii importanței strategice a acestui domeniu, alții din ambiții și interese de grup/partid. Deja nu contează. Este un fapt deja împlinit și un car cu restanțe care vorbesc de la sine. Constatăm că nici această clasă politică așa și nu a înțeles cauza și motivul de ce marele "reformă" și

Continuare în pag. 2

CALM, pe puncte/reperetele ediției

1. PUTEREA ÎN APLICARE / SPRE O AUTONOMIE LOCALĂ REALĂ. PRIMARUL, ÎNCĂ UN DON QUIJOTE. CE AU FĂCUT GUVERNAREA ȘI OPOZIȚIA PENTRU APL?

Interviu cu
Tatiana Badan,
președinte CALM,
primar de Selemet.

pag. 4

2. OPINIA EXPERTULUI. VIOREL CHIVRIGA: „ACORDUL DE ASOCIERE LA UE: O ȘANȘĂ MARE PENTRU MODERNIZAREA ȚĂRII!”

pag. 15

3. PRIMARI ADUC EUROPA ACASĂ! CAMPAANIA DE INFORMARE CALM PRIVIND ACORDUL DE ASOCIERE LA UE IA PROPORȚII!

pag. 11

4. APL-AUZE/PROIECTE DE SUCCES. APROVIZIONAREA CU APĂ ȘI CANALIZARE: PROVOCARE PENTRU APL, PRIORITATE PENTRU CALM!

pag. 16

5. CALM, DIMENSIUNE INTERNAȚIONALĂ. NALAS: CONSOLIDARE PRIN CUNOAȘTERE.

pag. 19

FINITA LA COMMEDIA!

TRENUL DESCENTRALIZĂRII ÎNTÂRZIE ÎN STAȚIA TERMINUS!

"realizări" nu ajung la popor; nu a înțeles de ce programele sale guvernamentale "perfecte" și strategiile naționale "importante" elaborate și adoptate de cele mai lucide minți (din țară și mai ales de peste hotarele ei) în ultimii ani (dar și cele care au existat pe parcursul a peste 20 de ani), NU se implementează și s-au transformat în realitate în maculatură pentru a aduna colbul de pe rafturi sau, în cel mai bun caz, vorbe frumoase aruncate în vânt sau ochi pentru partenerii externi ai țării, pentru a mai cerși ceva bani sau chiar de a-i induce în eroare (doar noi dorim și cerem să fim scoși de sub monitorizarea Consiliului European, de exemplu, nu-i așa???)

Din păcate, nici această guvernare așa și nu a înțeles exemplele celor mai fideli susținători ai săi – UE în ansamblu, dar și țări precum România, Polonia, SUA, Suedia, Danemarca, Slovacia, Cehia, Estonia, Letonia, Lituania și multe alte state, care au progresat foarte mult în ultimii ani și au îmbunătățit considerabil viața cetățenilor din comunitățile locale, ANUME datorită faptului că au înțeles la timp că **PRIMUL și CEL MAI IMPORTANT** lucru care trebuie de făcut într-un stat cu un trecut totalitar este să dobori **VERTICALA PUTERII** și să ai **ÎNCREDERE** în propriile comunități locale și **EDILII** lor; să dai puterea și resursele necesare administrației locale de a acționa în interesul celor care i-au mandatat prin vot direct. În acest sens, toate discuțiile care sunt astăzi la modă în Republica Moldova privind lupta cu corupția, justiția la standarde europene, dezvoltare economică, socială etc. sunt în realitate o **FARSĂ și o UTOPIE!** Fără un sistem de administrație publică modern, efektiv și **DESCENTRALIZAT** la maximum posibil, în cadrul căruia este asigurată o autonomie largă a administrației publice locale – **NU** poți avea dezvoltare, bunăstare, justiție, luptă cu corupția etc.

RESTANȚELE guvernării s-au acumulat, iar alegerile parlamentare dau deja tonul preocupărilor de pe scena politică, însemnând iarăși practic un an de inacțiune pe eșichierul legislativ. Acest fenomen riscă să încetinească schimbările atât de așteptate de către reprezentanții APL, în situația în care multe legi importante, menite să consolideze autonomia locală, rămân la nivel de inițiative! Declarațiile de față au devenit, de multe ori, cuvinte de ordine pentru cei care sunt puși în fruntea țării să-i schimbe viața în bine. Promitem multe, inclusiv în fața europenilor, care ne susțin moral și financiar pe drumul nou ales, dar când este vorba de implementare, apăsăm imediat frâna. Acest scenariu este aplicat ani de-a rândul în ceea ce privește acțiunile întreprinse de actuala guvernare pentru lărgirea autonomiei locale și a competențelor reprezentanților APL. De teama că **VERTICALA PUTERII va fi demolată și nu va mai avea pârghii de influență asupra edililor locali, puterea centrală trenea-**

ză conștient adoptarea și implementarea unor decizii, pe care și le-a asumat. Dacă la nivel de inițiative legislative stăm foarte bine, la capitolul lansării REALE a reformei batem pasul pe loc, avem o viteză a melcului sau adoptăm, simultan, tactica struțului și racului.

CĂDEREA MONSTRULUI VERTICALEI PUTERII SE AMÂNĂ DIN NOU!

Dacă e să facem o paralelă cu funicularul de la Râbnîța, trebuie să spunem că demolarea sa are o semnificație mult mai simbolică decât pare la prima vedere. În afară de faptul că acest monstru de fier punea în pericol viața oamenilor, era un simbol (fresc, ruginit) al unei realități sovietice de care vrem să ne debarasăm. Câți ani e nevoie să mai treacă ca acest monstru **VERTICALA PUTERII**, un atavism al vremurilor nu demult apuse, să fie det(r)onat.

O speranță mare pentru administrația publică locală a reprezentat venirea la putere a unei noi guvernări, care a întins zăhărelul și chiar a inclus în programul său de guvernare, ca prioritate, consolidarea autonomiei locale și descentralizarea puterii. Edililor locali li s-a promis că această subordonare excesivă va fi demontată și nu vor mai fi vasali, în situația în care sunt unicii aleși direct de popor. Din păcate, nici până în acest moment **MONSTRUL** nu a căzut, iar guvernarea nu a conștientizat că pe un fundament depășit și putred, totalitar și excesiv de centralizat nu poți să construiești o societate modernă și europeană.

În acest sistem nu poți să răzbați și să rezolvi vreo problemă a comunității locale pe care o reprezintă, dacă nu te "orientezi" la timp și dacă culoarea ochilor (a altor părți ale corpului sau hainei) nu este potrivită cu cea a reprezentanților așa-zisei "elite", care deține unul sau altul minister și care distribuie fondurile publice, în mare parte conform criteriului "ai **NOȘTRI** și

RESTURILE". Chiar dacă la formarea acestor fonduri publice au contribuit cu toții, inclusiv sau chiar uneori decisiv – **RESTURILE** (de exemplu, cazul mun. Chișinău).

Din păcate, nici această clasă politică așa și nu a înțeles că prin târăgănarea și blocarea reformelor în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale, a avut doar de pierdut, și-a tăiat creanga de sub propriile picioare, și-a redus substanțial șansa de a supraviețui, de a ajunge cu adevărat la inimile populației și de a oferi o șansă reală acestei țări la dezvoltare și la viitor!

Partenerii europeni au reacționat dur, prin sistarea finanțării, atunci când Guvernul Republicii Moldova a amânat implementarea reformei finanțelor publice locale. Recent, era necesară organizarea unor seminare de instruire în unele localități, în care edilii nu au fost informați despre particularitățile noului sistem de finanțe, iar SUA au refuzat să finanțeze această activitate. Asta, tocmai din cauza neîncrederii bazată pe discrepanța dintre ceea ce se declară și ceea ce se face.

"FALSE START" PENTRU LEGEA NR. 2474!

Pare de neînțeles și amânarea adoptării modificărilor la Legea nr. 2474 din 17.02.2012 (inclusiv Achizițiile publice). Acest fapt pune, la fel, în gardă autoritățile locale. După o rundă extinsă și extenuantă de dezbateri asupra conținutului, inclusiv cu experți de peste hotare, după un proces serios de ajustare la principiile Cartei Europene a Autonomiei Locale, după ce Comisia specială pentru descentralizare a Parlamentului Republicii Moldova a pus proiectul de lege pe masa deputaților, aleșii poporului au decis că adoptarea acestor modificări vitale pentru APL poate să mai aștepte.

Amânarea acordării competenței de a sesiza Curtea Constituțională reduce substanțial autonomia locală, în situația în care unele acte ale Guvernului și Parlamentului, adoptate recent, contrastează mult cu principiile și prevederile programului de guvernare, precum și cu prevederile legale în vigoare la capitolul competențelor exclusive ale APL, raporturile lor cu autoritățile centrale și obligativitatea consultării prealabile etc. Totodată, imposibilitatea edililor de a lua decizii pe cont propriu în domeniul sensibile, precum achizițiile publice, terenurile, drumurile, imobilele, sancțiunile etc., limitează drastic libertatea aleșilor locali. Suntem aproape siguri că proiectul de lege va putea fi scos din sertare la lumină abia peste un an, deoarece sesiunea de toamnă este una ultrascortă, iar parlamentarii se avântă în cursa electorală.

Alegeri au mai fost și au trecut, dar oamenii sunt cei care contează în orice circumstanțe. Nimic nu trebuie să ne scoată din trenul în care am urcat împreună ca să ajungem în stația care se numește DESCENTRALIZAREA! Cu toate promisiunile, mai ales preelectorale, primarii au nevoie de legi, resurse, competențe și autoritate, care pot fi obținute numai în cazul în care vom avea un mesaj comun, coerent, principal, incisiv și consecvent!

Editorial de Viorel FURDUI,
director executiv CALM

RESTANȚELE GUVERNĂRII CENTRALE, BLOCAJUL GUVERNĂRII LOCALE

Reprezentanții APL menționează că amânarea adoptării noilor prevederi le vor îngreuna și mai mult misiunea pentru care au fost aleși. Astfel, vor rămâne nerezolvate mai multe probleme ale oamenilor și ale localităților pe care le conduc.

**CONSTANTIN
COJOCARU,
PRIMAR
DE EDINEȚ:**

**"SABIA LUI DAMOCLES E DEASUPRA
NOASTRĂ, DEOARECE APLICAREA NO-
ULUI SISTEM ÎN TOATE LOCALITĂȚILE
DEPINDE DE CONJUNCTURA POLITICĂ
POSTELECTORALĂ!"**

"Sunt mai multe legi care pot fi introduse în lista cu restanțe ale guvernării. De exemplu, Legea cu privire la municipii, care este foarte importantă pentru Edineț. Noi chiar am planificat un nou buget în acest sens, sperăm în această sesiune scurtă să fie o claritate. Sperăm că va fi aprobată o Lege a salubrității de care au nevoie stringent primarii, dar mai ales oamenii care le cer răspunsuri și soluții. Totodată, faptul că nu avem o claritate privind blocurile locative este, la fel, foarte rău. Aceste blocuri ridică probleme serioase, deoarece nu aparțin primăriilor, iar proprietarii nu-și asumă răspunderea pentru subsoluri, acoperișuri. De multe ori, la sistemele de canalizare și de încălzire au loc avarii din cauza întreținerii proaste a blocului. E nevoie certă de o viziune legislativă a patrimoniului de acest fel. Am mizat

foarte mult pe sprijin, chiar am fost inițiatorul ideii ca toți președinții de raion să fie aleși, așa ca și primarii, prin vot direct, astfel încât să nu se supună consilierilor și să facă jocuri politice murdare. Cred că avem stringentă nevoie și de demonopolizarea pieței energetice, fiind vin foarte multe proiecte de energii alternative - eoliană, solară, iar noi nu putem aplica în lipsa unor reglementări clare. Din păcate, foarte mulți din foștii și din actualii nu au interes să demonopolizeze sistemul energetic. Am așteptat implementarea noii formule a finanțelor locale din 2014, dar din păcate nu a fost să fie. Cel mai mare păcat este că sabia lui Damocles e deasupra noastră după alegerile parlamentare, deoarece aplicarea noului sistem în toate localitățile depinde de conjunctura politică postelectorală."

**NICOLAE
TUDOREANU,
PRIMAR
DE FEȘTELIȚA:**

"SCHIMBAREA DESTINAȚIEI TERENURILOR AGRICOLE. MULȚI RENUNȚĂ DIN START PENTRU CĂ E O PROCEDURĂ SOFISTICATĂ!"

"Aceste modificări și le-a asumat încă Guvernul Tarlev, dar avem deja 5 ani de guvernare a Alianței, iar atitudinea este neclară și confuză. Asta, în situația în care mai bine decât autoritățile publice locale nimeni nu cunoaște destinația cea mai bună pentru amplasarea unor anumite edificii. Neadoptarea conduce la târâgarea dezvoltării locale, deoarece proce-

dura de modificare a destinației terenurilor este una foarte birocratică la etapa actuală. Se solicită foarte mulți bani. Dacă va deveni o procedură locală va fi mai productivă, atractivă. Mulți locuitori ar schimba destinația pentru a construi pensiuni, ateliere, ceea ce înseamnă noi locuri de muncă. Acum, mulți renunță din start pentru că e o procedură sofisticată."

**PETRU
BURLACU,
PRIMAR
DE CAHUL:**

**"LINIA NOASTRĂ DE FRONT ESTE ACOLO
UNDE-I CETĂȚEANUL!"**

"Am luptat pentru descentralizarea administrativă și fiscală și mai luptăm încă, chiar dacă linia noastră de front este acolo unde-i cetățeanul. Indiferent de coloratura politică, noi suntem în serviciul cetățeanului. În privința orașului Cahul, toată această discuție privind modificarea statutului nu e decât o farsă. Nu s-ar schimba starea de lucruri. Dar dacă, concomitent cu atribuirea statutului de municipiu, s-ar modifica și vreo 20 de legi, asta ne-ar dezlega mâinile și ne-ar oferi mai multe posibilități de dezvoltare. Începând cu anul 2012, prin intermediul CALM, am participat la elaborarea multor legi bune, dar adoptarea și implementarea acestora este uneori problematică. Cred că e timpul să înțeleagă administrația de pe segmentul central, nu contează partidul pe care-l reprezintă, că primarul

e unica autoritate aleasă prin votul direct al cetățeanului și merită un tratament corespunzător, dar și competențe pe măsură. Din acest punct de vedere, dreptul de a sesiza Curtea Constituțională nu ar mai trebui pus la îndoială. Când privește posibilitatea de a decide asupra destinației terenurilor, procedura ar fi bine să fie orientată de la local la central, astfel încât Republica Moldova să nu se transforme într-un șantier de construcții. Dar și cu o remarcă foarte importantă - bani acumulați nu ar trebui să ajungă în bugetul central, ci în cel local, ca să fie utilizați pentru amenajare, infrastructură. Dacă nu se va ține cont de acest element, nu ne ajută cu nimic. Am înaintat mai multe propuneri, am participat la discuții, vom vedea ce variantă a legii va ajunge pe masa deputaților."

**GHEORGHE
RAILEANU,
PRIMAR
DE CIMIȘLIA:**

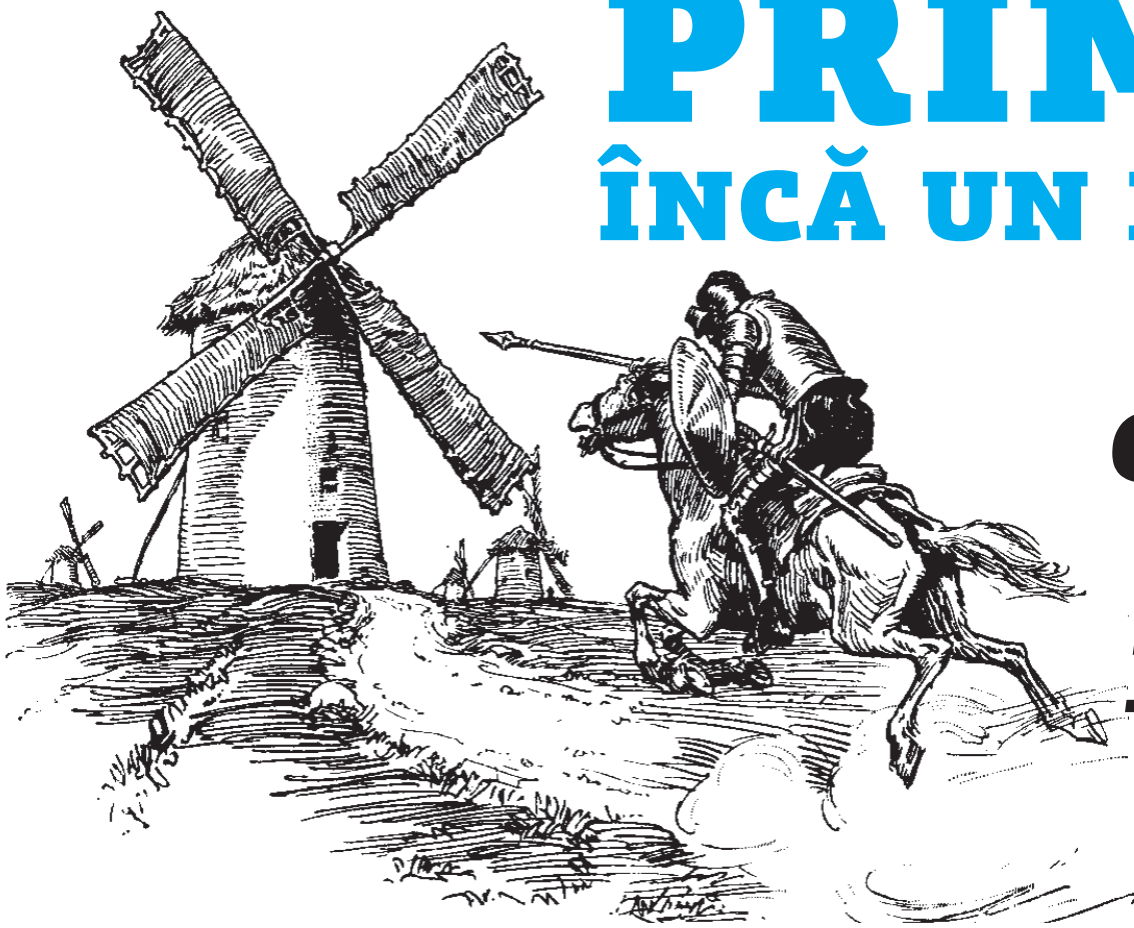
**"CEVA INCREDIBIL - NOI SUNTEM ALEȘI
DE POPOR, DAR CINEVA DECIDE ÎN LO-
CUL NOSTRU!"**

"Restanțe sunt multe. Mai degrabă aș zice ca, realizări concrete și ca să fie simțite de autoritățile locale, nu prea sunt. Sperăm ca cel puțin Legea privind Finanțele Publice Locale să fie implementată în toate localitățile din 2015, parcă că este o dorință în acest sens. Pe noi ne îngroapă birocrăția excesivă, de aceea modificările la legea 2474 erau atât de vitale. Este vorba și despre achizițiile publice. De exemplu, noi eram gata din primăvară să începem o lucrare masivă, dar nu am reușit să trecem deocamdată barierele. Trebuie simplificată procedura, pentru că acum trebuie să publici, să aștepti, să înregistrezi contractul la trezo-

rie. Este exemplul altor țări, spre care aspirăm, în care pragul acesta este de 10 de ori mai mare și nu sunt atâtea înregistrări. Nici modificarea privind schimbarea destinației terenurilor nu este clar de ce s-a stopat. E sfârșitul mandatului, nu se mai reușește. Ceva incredibil - noi suntem aleși de popor, dar cineva decide în locul nostru. Și dreptul de a sesiza Curtea Constituțională era nevoie de adoptat în regim de urgență. Aceasta ar stimula echilibrarea, armonizarea legislației și o abordare mai matură atunci când se elaborează documente. Prin intermediul CC ar fi putut fi anulate decizii care aduc prejudicii."

PRIMARUL, ÎNCĂ UN DON QUIJOTE.

CE AU FĂCUT GUVERNAREA ȘI OPOZIȚIA PENTRU APL?

Președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova, primarul de Selemet, Cimișlia, Tatiana Badan, se distinge prin vocea sa incisivă, atunci când reprezintă APL din toată țara sau localitatea sa. De fapt, crede că primarii mai au de luptat cu multe mori de vânt, iar combativitatea e ceea ce le-ar oferi șansa să muncească în condiții mai bune și în baza unor reguli clare de joc. Ce a reușit CALM, în calitate de organizație reprezentativă a APL, să realizeze în 4 ani de când a fost înființat, cum s-a schimbat viața la sate în acest răstimp, dar și cum s-a modificat percepția generală despre administrația publică locală? Sunt întrebările la care am fost curioși să aflăm răspuns.

Dna Badan, CALM a fost creat în luna mai, 2010. Ce ați reușit să realizați în 4 ani de existență?

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a fost creat și s-a consolidat într-o perioadă extrem de complicată și turbulentă a societății noastre, care a fost marcată de instabilitatea politică, dezbinarea enormă a societății pe diverse criterii, neîncrederea în politicieni și guvernarea centrală, dispersarea autorităților locale după criterii politice etc. Cu toate acestea sau în pofida acestor condiții mai puțin prielnice, credem că principala realizare poate fi considerată însăși apariția și existența CALM prin unificarea practic a tuturor autorităților publice locale în cea mai reprezentativă organizație a autorităților publice locale, neafiliată politic, combativă și care promovează cu adevărat

principiile descentralizării și autonomiei locale în calitate de valori fundamentale europene ale unui stat european, de drept și democratic modern.

De fapt, CALM a devenit un exemplu și fenomen unicat, a fost creat în situația unei lupte politice acerbe și unei societăți extrem de divizate. Am reușit să convingem majoritatea colegilor din APL că numai fiind uniți într-o organizație, noi, reprezentanții comunităților locale, vom putea să promovăm eficient drepturile și interesele noastre legitime. Mai mult ca atât, CALM nu numai a reușit să unifice majoritatea covârșitoare a autorităților locale sub drapelul unor interese generale și comune pentru toate comunitățile locale, dar, în ciuda tuturor presiunilor care s-au făcut, a reușit să-și mențină până în prezent acest caracter și spirit. Dovadă în acest sens este activitatea sa în toți acești

ani și faptul că doar în câțiva ani deja 2/3 dintre comunitățile locale din Republica Moldova au devenit membre ale CALM, în baza deciziilor consiliilor locale respective.

Una din realizările extrem de importante ale CALM reprezintă schimbarea mentalității în rândul unui număr considerabil de autorități publice locale și pornirea procesului de emancipare a autorităților publice locale din Republica Moldova, prin aduce-

rea lor la locul potrivit în societate și în ierarhia încrederii din partea cetățenilor. În acest sens, este bine cunoscut faptul cu aname autoritățile publice locale, alături de biserică, ocupă locul de frunte în toate sondajele privind încrederea cetățenilor. În același timp, anume APL sunt, din păcate, tratate cu superficialitate, superioritate și desconsiderare de majoritatea partidelor și autorităților publice centrale.

"CREAT ÎN SITUAȚIA UNEI LUPTE POLITICE ACERBE ȘI UNEI SOCIETĂȚI EXTREM DE DIVIZATE, CALM A REUȘIT SĂ CONVINGĂ CĂ NUMAI FIIND UNIȚI ÎNTR-O ORGANIZAȚIE VOM PUTEA PROMOVA EFICIENT DREPTURILE ȘI INTERESELE NOASTRE LEGITIME!"

Un semn și dovadă elocventă de schimbare a mentalității și emancipare a APL din Republica Moldova, dar și un semnal de democratizare a societății noastre, poate fi considerată organizarea de către CALM și participarea solidară a majorității primarilor din toată țara (peste 500 de primari), reprezentanți ai tuturor forțelor politice, la un eveniment extraordinar și nemaipomenit până acum - marșul de protest împotriva încălcării drepturilor comunităților locale, împotriva discriminării statutului de ales local, împotriva blocării procesului de descentralizare și autonomiei locale. Acest marș a avut loc pe data de 1 februarie 2013, la prima aniversare a sărbătorii profesionale, Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală, instituită, de asemenea, la inițiativa CALM, de către Guvernul Republicii Moldova.

După aceasta au urmat alte evenimente inedite și de anvergură: marșul de protest al sutelor de primari împotriva blocării procesului de descentralizare financiară, prin amânarea implementării noului sistem de finanțe publice locale (11.10.2013), participarea unui grup de circa 30 de primari și președinți de raioane la un flashmob de sensibilizare a opiniei publice internaționale în favoarea noului

sistem de finanțe publice și împotriva blocării implementării acestuia începând cu anul 2014 (30.10.2013).

"VOCEA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA A ÎNCEPUT SĂ FIE AUZITĂ TOT MAI TARE ȘI INSISTENT PE PLAN NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL!"

"UN GRUP DE CIRCA 30 DE PRIMARI ȘI PREȘEDINȚI DE RAIOSANE AU PLEDAT ÎN FAVOAREA NOULUI SISTEM DE FINANȚE PUBLICE ȘI ÎMPOTRIVA BLOCĂRII IMPLEMENTĂRII NOULUI SISTEM DE FINANȚE PUBLICE LOCALE ÎNCEPÂND CU ANUL 2014!"

O altă realizare importantă este reprezentată de faptul că Vocea Autorităților Publice Locale din Republica Moldova a început să fie auzită tot mai tare și insistent pe plan național și internațional. În societate a început tot mai mult

sa se discute despre problemele comunităților locale, inclusiv în mass media, unde și-au expus opinia și au venit cu inițiative și soluții tot mai mulți reprezentanți ai administrației publice locale. În același timp, CALM și reprezentanții APL au fost implicați în procesul decizional la nivel național, fiind consultați referitor la diferite proiecte de decizii elaborate/adoptate de către Parlament, Guvern, Ministere etc.

Pe plan internațional, CALM a devenit, de asemenea, cunoscut ca un promotor activ și constant al descentralizării, democrației locale și intereselor autorităților locale. În acest sens, CALM a devenit membru al mai multor structuri asociative ale autorităților locale, recunoscute pe plan european și mondial: Consiliul Municipality și Regiunilor din Europa (CEMR), Uniunea Mondială a Orașelor și Autorităților Locale (UCGL), Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-estul Europei (NALAS) etc..

În afară de aceasta, pe plan internațional, CALM a reușit să stabilească și să dezvolte relații directe cu mai multe asociații similare din alte țări. În acest sens, au fost încheiate acorduri de parteneriat cu asociațiile comunităților locale din: România, Polonia, Slovacia, Franța, Estonia, Letonia, Lituania, Turcia etc. În mod deosebit, trebuie menționat parteneriatul între CALM și Asociația Comunelor din România (ACoR), care, în afara unei colaborări fructuoase pe toate dimensiunile, s-a materializat și în crearea, la 23 mai 2013, a unei structuri inedite - Consiliul Comun de Coordonare a Autorităților Locale din România și Republica Moldova. Obiectivul principal al acestei structuri constă în facilitarea stabilirii parteneriatelor între comunitățile locale din Republica Moldova și România, schimbul de experiență, atragerea de fonduri, susținerea reciprocă pe

"PARTENERIATUL ÎNTRE CALM ȘI ACOR S-A MATERIALIZAT ÎN CREAREA UNEI STRUCTURI INEDITE - CONSILIUL COMUN DE COORDONARE AL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA!"

plan internațional în procesul de promovare a autonomiei locale, descentralizării și bunei guvernări. Un prim rezultat al activității acestei structuri poate fi considerat intensificarea procesului de înfrățire/colaborare între autoritățile locale din Republica Moldova și România, care a culminat, pe 31 august 2013, cu încheierea a circa 30 de acorduri de înfrățire/cooperare. CALM intenționează să creeze astfel de structuri și parteneriate și cu asociațiile comunităților locale din alte țări: Polonia, Slovacia, Franța etc.

Totodată, CALM a desfășurat o activitate intensă în cadrul unor structuri europene cunoscute, cum ar fi Consiliul European, Comitetul Regiunilor al UE și Conferința Autorităților Locale și Regionale din cadrul Parteneriatului Estic (CORLEAP). În cadrul tuturor acestor structuri, CALM a promovat și promovează creșterea atenției față de problemele comunităților locale din partea clasei guvernamentale de nivel național și European; caracterul prioritar și fundamental al descentralizării și edificării unei democrații locale veritabile în statele din spațiul post-sovietic în cadrul procesului de modernizare a acestor state; programe speciale de finanțare pentru APL și accesul direct la ele; necesitatea includerii chestiunii descentralizării și democrației locale în discuțiile de la cel mai înalt nivel între UE și Republica Moldova (alte țări) etc. Activitatea CALM pe dimensiunea organizațiilor internaționale s-a cristalizat în adoptarea mai multor documente de politici la nivelul UE și altor organizații, în care sunt reflectate propunerile CALM și care vor avea impact în următorii ani.

În fine, dacă vorbim despre rezultatele mai palpabile pentru APL, putem menționa contribuția decisivă a CALM la adoptarea a sute de acte normative/legislative, printre care: Strategia Națională de Descentralizare, Legea Finanțelor Publice Locale, Legea privind aprovizionarea cu apă și canalizare, precum și alte acte ce vizează salarizarea aleșilor și funcționarilor publici locali, anularea actelor guvernamentale

prin care se limitau drepturile APL în domeniul statelor de personal, telefoane, lămpi de combustibil etc. În prezent, sunt în faza finală de adoptare o serie de acte legislative care vizează domeniul achizițiilor publice, competențelor APL în ceea ce privește schimbarea destinației terenurilor și accesului la Curtea Constituțională, lărgirea drepturilor APL în sfera aplicării sancțiunilor administrative ce vizează construcțiile ilegale, depozitarea ilegală a deșeurilor, curățenia etc.

Totuși, trebuie de recunoscut faptul că spectrul de probleme acumulate pe parcursul multor ani în domeniul administrației publice locale este foarte mare și complex, fiind necesar un efort conjugat din partea întregii societăți - clasei politice, societății civile, pentru a avansa semnificativ în tempo mai rapid.

Cum apreciați implementarea reformei de descentralizare? Care sunt cele mai mari lacune în acest sens?

În privința reformei în domeniul descentralizării am putea spune că este o situație confuză și "normală" pentru Republica Moldova. Adică, pe de o parte, la capitolul promisiuni și adoptarea de acte declarative noi stăm bine. Avem programul guvernamental, în care se vorbește despre descentralizare ca despre o prioritate majoră a guvernării, a fost adoptată Strategia descentralizării și un plan de acțiuni etc. Însă, dacă privim lucrurile prin prisma acțiunilor și realizărilor concrete, observăm că toate promisiunile, programele guvernamentale, strategiile etc., în mare parte, așa și au rămas doar la nivelul declarațiilor frumoase,

dar fără oarecare relevanță practică. În realitate, s-a făcut și se face foarte puțin, existând întâzieri și lacune foarte mari în ceea ce privește implementarea documentelor respective. De exemplu, dacă veți arunca o privire asupra Strategiei descentralizării și Planului de acțiuni, adoptate în anul 2012 și care expiră în curând (2015), vom vedea că majoritatea acțiunilor prevăzute în aceste documente nu au fost realizate. Situația este similară și în ceea ce privește ultimele recomandări ale Consiliului European, din martie 2012. În același timp, adoptarea mai multor proiecte de acte legislative importante pentru APL și procesul de descentralizare, sunt târăgănite, denaturate sau chiar blocate la nivelul Parlamentului. În special ne referim la cele din domeniul achizițiilor publice, asigurării accesului APL la Curtea

"FĂRĂ O REALĂ DESCENTRALIZARE, CONSOLIDARE A AUTONOMIEI LOCALE ȘI DEMOLARE A VERTICALEI PUTERII, TOATE DISCUȚIILE PRIVIND MODERNIZAREA REPUBLICII MOLDOVA, LUPTA CU CORUPȚIA, DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI JUSTIȚIA CORECTĂ, VOR RĂMÂNE O UTOPIE!"

Constituțională, schimbarea destinației terenurilor, eliminarea barierelor în domeniul statelor de personal și salarizării angajaților din cadrul APL, acordarea competențelor APL în combaterea și aplicarea contravențiilor administrative etc.

Cu referire la principalele probleme/lacune actuale din domeniul descentralizării, în primul rând aș menționa că, practic, întreaga clasă politică actuală, în realitate nu conștientizează și nu vede locul și importanța descentralizării în sens larg (administrativ-economic, financiare etc.) și necesității demolării verticalei puterii existente, moștenită din trecutul totalitar, în toate domeniile. Aceasta este, în opinia noastră, una din condițiile și elementul fundamental pentru modernizarea, europeanizarea și dezvoltarea comunităților noastre, în particular, dar și a țării în întregime. La noi se discută în prezent foarte mult despre lupta cu corupția, despre curățenie în domeniul justiției, despre dezvoltarea economică etc, însă nu se atrage atenție la cauzele acestor flagele sociale și nu se înțelege că mediul principal de persistență a acestor probleme este reprezentat de verticala puterii și de centralizarea excesivă în toate domeniile. De aceea, suntem convinși că fără o reală descentralizare, demolare a verticalei puterii, consolidare a autonomiei locale și o creștere a rolului autorităților locale în soluționarea problemelor locale, toate discuțiile privind modernizarea Republicii Moldova, lupta cu corupția, dezvoltarea economică și justiția corectă, vor rămâne o utopie! Nu poate exista economie liberă și dezvoltată sau o justiție liberă în condițiile unui stat/sistem centralizat, bazat pe verticala puterii și unde toate deciziile și resursele sunt concentrate la centru sau în mâinile câtorva persoane. Experiența de peste 20 de ani a Republicii Moldova, cu reforme pe hârtie și fără relevanță practică, dar și cea internațională, o demonstrează cu certitudine. Nu poate să se dezvolte bine o comunitate locală, o țară, în condițiile unei sistem politic, administrativ, economic și financiar extrem de centralizat și oligarhic, în care guvernarea sunt ruptă de comunitățile locale, iar deciziile se iau netransparent, nedemocratic și de un grup limitat de persoane.

O problemă extrem de importantă actuală rămâne a fi sistemul de finanțe locale depășit și extrem de centralizat. Anume acest sistem constituie una din cauzele/condițiile existenței verticalei puterii și una din barierele principale în procesul de descentralizare. Lipsa de progrese în domeniul finanțelor publice locale blochează avansarea descentralizării în toate

celelalte sfere: servicii publice, patrimoniu, cooperare intercomunală etc. Sperăm că, după implementarea noului sistem de finanțe locale, începând cu anul 2015, vor apărea condițiile necesare pentru avansarea procesului de descentralizare.

Un alt domeniu problematic important este reprezentat de modul de repartizare a fondurilor/resurselor financiare pentru investiții capitale. În acest sens, este bine cunoscut faptul că practic majoritatea fondurilor/resurselor financiare publice sunt concentrate la nivelul administrației centrale și repartizate în mare parte după criterii politice și netransparent. În special ne referim la resursele financiare destinate investițiilor capitale din bugetul de stat și așa numita anexă nr. 4. Suspiciuni și probleme similare sunt și în cazul altor fonduri: dezvoltare regională, eficiență energetică, ecologic etc. Considerăm că modul actual de repartizare este absolut nedrept și dăunător, care descurajează efortul majorității autorităților locale, nu stimulează activismul la nivel local, nu permite valorificarea întregului potențial și energie existente la nivel local și, în fine, limitează posibilitățile de implementare a programelor/politicilor guvernamentale și chiar discreditează orice guvernare centrală. Mai mult ca atât, sistemul actual vicios în care toate resursele investiționale din țară sunt concentrate la centru și sunt administrate netransparent, iar APL depind financiar excesiv de centru, constituie sursa principală a așa-numitei corupții și instabilități politice în rândul APL. În rezultat, au de suferit toți: guvernarea nu poate să realizeze eficient programul guvernamental și politicile adoptate; autoritățile locale sunt descurajate și limitate în accesul la resurse, cetățenii/comunitățile locale și țara în întregime nu primesc serviciile în număr și de calitate corespunzătoare. Asta, deoarece posibilitățile/capacitățile de modernizare sunt limitate și reduse doar la cele existente la nivelul administrației centrale, care, după cum se cunoaște și se vede bine, nu sunt suficiente.

Cadrul legal imperfect, confuz și contradictoriu, în care activează administrația publică locală, reprezintă o altă problemă acută care împiedică activitatea normală a APL și generează diverse forme de presiuni asupra APL. În prezent, o sumedenie de prevederi ale actelor normative sectoriale din domeniul economic, social, educațional, patrimonial contravin legislației din domeniul administrației publice locale. Această situație persistă de ani de zile, în mare parte datorită faptului că anumite

instituții ale statului responsabile de cadrul normativ și ajustarea lui la timp (Guvernul și Parlamentul), nu și-au îndeplinit funcțiile legale. Drept consecință a acestei situații și în lipsa unor capacități instituționale suficiente de a se apăra, autoritățile locale sunt supuse în permanență presiunilor de ordin administrativ, economic, financiar și judiciar din partea diverselor organe ale administrației centrale. Situație de care uzează pe deplin diverse forțe politice, care controlează într-o formă sau alta diverse organe de control ale statului - Procuratura, CNI, Curtea de Conturi, Inspekția financiară etc. În prezent, pe nimeni nu pot mira alaiurile de controale și controlori, în mare parte inopinate, care sosesc la primării cu un singur scop - de a depista ceva, de a-i pedepsi pe edili pentru pozițiile/viziunile independente, de a-i face loiali unor sau altor forțe politice sau chiar de a-i determina să-și schimbe viziunile și/sau apartenența politică. Cu alte cuvinte, în condițiile cadrului legal confuz și contradictoriu, limitărilor impuse în domeniul statelor de personal, precum și unei politizări excesive, autoritățile publice locale rămân extrem de vulnerabile și neprotejate în fața diverselor abuzuri și presiuni venite din partea unor instituții centrale, controlate și folosite de anumite forțe politice în calitate de bâte împotriva celor incomozi. Acest fapt împiedică și dăunează foarte mult capacității și eficienței activității administrației publice locale.

Printre alte probleme importante din domeniul administrației publice locale putem menționa: impunerea de obligații/competențe autorităților locale fără acoperire financiară; sistemul de achiziții publice inadecvat, lipsa de autoritate și competențe în domeniul constatării și aplicării sancțiunilor administrative în astfel de domenii sensibile precum construcțiile ilegale, folosire abuzivă a terenurilor, gestionare deșeurilor și curățenie stradală etc. De fapt, spectrul problemelor cu care se confruntă APL a fost și rămâne a fi foarte larg și profund, vizând absolut toate domeniile de activitate ale APL și fiind necesară o atitudine serioasă și responsabilă din partea tuturor celor

interesați, dar în primul rând din partea factorilor decizionali.

În opinia Dvs., cum s-a schimbat viața la sate în ultimii 4 ani? Au primării suficiente pârghii pentru a asigura un trai mai bun locuitorilor?

În ultimii ani se observă anumite schimbări și o atenție mai mare față de comunitățile locale. Aceasta se poate vedea în primul rând după creșterea volumului finanțării destinate diverselor activități și proiecte de la nivel local. În special, se construiesc mai multe drumuri, sisteme de aprovizionare cu apă, se creează servicii de gestionare a deșeurilor, se repară diverse obiective sociale și de cultură, se amenajează parcuri și zone verzi etc.

Însă, avem impresia că toate aceste schimbări nu poartă încă un caracter de sistem, profund și durabil. Ele sunt unele conjuncturale și se datorează în mare parte unor factori externi - susținerii masive de care beneficiază în prezent Republica Moldova din partea unor astfel de parteneri ca UE și SUA. În același timp, dacă privim pe interior, observăm că situația este mult mai complicată și schimbările nu prea au loc.

Aici ajungem la a doua parte a întrebării, cea cu privire la pârghiile de care dispun primării. Aș menționa că primării în totdeauna și în toate timpurile au încercat și au găsit soluții pentru rezolvarea problemelor comunităților pe care le conduc, în pofida tuturor condițiilor politice, economice, sociale etc. Aceasta a fost și este o obligație firească ce reiese din mandatul lor de ales prin vot direct al comunității. Apropos, vorbim despre unica funcție publică din Republica Moldova, în care persoanele sunt desemnate prin votul direct al populației! Totodată, când vorbim de sistem, constatăm, cu regret, că situația nu s-a schimbat foarte mult, comparativ cu ceea ce a fost 5, 7, 10 ani în urmă în domeniul APL. Poate doar la nivel de formă și atmosferă. Aceleași probleme (menționate mai sus), aceeași lipsă de înțelegere din partea guvernanților și aceeași neîncredere în APL din partea puterii centrale.

”SCHIMBAREA LA FAȚĂ A SATELOR NU POARTĂ ÎNCĂ UN CARACTER DE SISTEM, PROFUND ȘI DURABIL, ELE SUNT UNELE CONJUNCTURALE ȘI SE DATOREAZĂ ÎN MARE PARTE UNOR FACTORI EXTERNI!”

În prezent, chiar dacă primarii și alți reprezentanți ai APL depun eforturi colosale pentru a schimba situația spre bine în comunitățile lor și de multe ori reușesc, posibilitățile lor sunt destul de limitate, deoarece majoritatea pârghiilor și instrumentelor necesare lipsesc, acestea fiind concentrate la nivel central. Puteti sa plasați foto pe o deschide, in partea de jos, daca vă iese

În acest sens, dacă vorbim de exemplu despre statele de personal, posibilitățile autorităților locale de a atrage specialiștii necesari în primării sunt limitate prin sistemul actual de finanțe și prevederile legale restrictive. Cu referire la pârghiile financiare, în mare parte acestea sunt concentrate și dirijate de la centru, de regulă netransparent și conform unor criterii obscure, în comunitățile locale întorcându-se doar o parte mică și insuficientă. Dacă vorbim despre regulă în astfel de domenii cum ar fi curățenia, gestionarea deșeurilor, amenajarea teritoriului, construcții ilicite etc. – primarii și consiliul local nu au niciun drept și autoritate de a impune careva sancțiuni. Aceste domenii, de asemenea, sunt centralizate. În domeniul social educație, cultură etc. – există o confuzie totală la nivel de competențe, responsabilități și finanțare: autorităților locale li se impun o sumedenie de obligații și responsabilități, însă fără a le asigura resurse și personalul necesar. Dacă ne referim la administrarea patrimoniului local (terenurilor, drumurilor, obiectivelor acvatice, resurselor naturale etc.), care ar putea aduce venituri la bugetele locale, și aici există neclarități și incertitudine legală, folosită în detrimentul bugetelor și comunităților locale. O astfel de situație, practic, este în toate sferile de competență a autorităților locale.

Considerăm că dacă autoritățile locale ar dispune de întreg instrumentarul necesar pentru realizarea funcțiilor, atunci și schimbările în satele noastre ar fi mult mai mari și mai vizibile, iar programele și strategiile guvernamentale nu ar rămâne doar pe hârtie, dar ar prinde contur și viață. Pentru că la nivel local, în cadrul administrației publice locale, există o dorință imensă și un potențial de energie enorm, care, din păcate, NU sunt valorificate în prezent în modul corespunzător. Sperăm ca aceasta sau următoarea clasă politică și de guvernare, în sfârșit, va înțelege acest lucru.

Credem că problema unui dialog și a unei relații constructive și sincere între autoritățile centrale și locale, este una fundamentală în asigurarea succesului tuturor reformelor, dar în special al celui din domeniul descentralizării. Conform tuturor practicilor europene, este absolut firesc și normal ca toate deciziile în stat, care vizează comunitățile locale și interesele autorităților locale, să fie discutate și dezbătute cu ei. Din păcate, acest lucru mult timp nu a fost înțeles și asimilat de către clasa guvernamentală, care a fost deprinsă să decidă toate lucrurile în mod unilateral și fără drept de apel. De aceea, relația între puterea centrală și cea locală în Republica Moldova a fost și rămâne încă destul de complicată. CALM, din start și întotdeauna, a fost deschis unei cooperări reale, sincere și efective. Însă a luat mai mult timp pentru ca și din partea Guvernului și diverselor instituții guvernamentale, să apară o înțelegere a necesității unui dialog sincer și real cu reprezentanții APL. Chiar a fost nevoie de mai multe adresări către partenerii de

dezvoltare ai RM, acțiuni de protest din partea primarilor, pentru ca Guvernul și administrația publică centrală să-și dea seama și să înceapă să atragă atenție asupra problemelor comunităților locale și să ia în considerație opinia autorităților locale. În prezent, constatăm o implicare tot mai mare a CALM în diverse grupuri de lucru și creșterea numărului de solicitări de avize/opinii din partea diverselor ministere. De asemenea, există o deschidere mai mare și din partea Cancelariei de Stat, datorită unor schimbări instituționale și de cadre. Însă, în opinia noastră, toată această deschidere este una destul de limitată, selectivă și cam întârziată, ținând cont de evenimentele de ordin politic care se apropie. Avem un anumit progres, însă pentru a vorbi despre o avansare serioasă și de sistem în ceea ce privește stabilirea unui mecanism instituționalizat și efectiv de dialog între puterea centrală și cea locală e cam devreme. CALM a venit cu mai multe propuneri concrete la adresa conducerii Parlamentului și Guvernului privind crearea unui format instituționalizat de comunicare/consultare cu APL, încheierea unor acorduri de cooperare, invitațiile reprezentanților CALM la ședințele Parlamentului și Guvernului etc. Însă, toate aceste inițiative nu au fost susținute. În rezultat, constatăm că mai multe acte adoptate fără consultarea APL au fost anulate de către Curtea Constituțională, unele proiecte sunt blocate la nivel de Parlament, implementarea altora a fost amânată, au fost adoptate mai multe acte guvernamentale care contravin intereselor APL, primarii au fost nevoiți să iasă în stradă, partenerii strategici ai Republicii Moldova (inclusiv Consiliul European, Statele Unite, Uniunea Europeană, Suedia) și-au exprimat dezamăgirea și au stopat finanțarea domeniului descentralizării.

Prin urmare, noi considerăm că pe dimensiunea dialogului și comunicării instituționale între puterea centrală și cea locală există un potențial mare neexplorat.

Considerați oportună instituirea unui minister al administrației publice locale?

Noi considerăm că autoritățile publice locale NU au nevoie de un minister al administrației publice locale. Deoarece aceasta contravine spiritului și normelor existente de autonomie locală. În plus, experiența Republicii Moldova demonstrează că astfel de structuri foarte rapid se transformă în unele de presiune și control asupra administrației locale și reprezentanților săi incomozi. Cu regret, trebuie să constatăm că în Republica Moldova există o sumedenie de structuri care în loc să ajute/asiste administrația publică locală în activitatea sa foarte complexă și dificilă, se ocupă doar cu controale și presiuni de diferită natură. De aceea, credem ca ideea unei structuri suplimentare de control, a unui astfel de minister al APL, stârnește o repulsie în rândul APL și este deja una depășită.

Totodată, luând în considerație că în Republica Moldova se declară că descentralizarea și reforma administrației publice sunt prioritățile guvernamentale și strategice de bază, atunci cu siguranță este necesară și o acoperire instituțională a acestei priorități prin instituirea unei structuri specializate care să coordoneze și să administreze întreaga complexitate

”ÎN REZULTATUL COLABORĂRII CU LIGA PRIMARILOR FEMEII A ASOCIAȚIEI COMUNELOR DIN ROMÂNIA, PESTE 800 DE COPII DIN REPUBLICA MOLDOVA AU AVUT POSIBILITATEA DE A PETRECE VACANȚELE ÎN CONSTANȚA!”

enormă ce ține de procesul de descentralizare și reformă a administrației publice, ceea ce lipsește în prezent cu desăvârșire și constituie una din cauzele confuziilor, nekoordinărilor, nerealizărilor și rezultatelor foarte modeste în domeniul dat. Mai mult ca atât, lipsa unui cadru instituțional corespunzător la nivel central reprezintă încă o dovadă în plus a lipsei de interes și voință reală din partea guvernării de a avansa pe direcția descentralizării și consolidării autonomiei locale.

Prin urmare, considerăm că o astfel de instituție/structură, cu toate precizările de mai sus, este necesară și trebuie să dețină autoritate, capacitate și putere decizională corespunzătoare amplitudinii și complexității extraordinare ale domeniului dat. Luând în considerație experiența altor țări, această structură ar putea avea diferite forme. De exemplu, o agenție autonomă sau minister al administrației publice și descentralizării; minister al reformei administrației publice; minister al internelor și administrației publice etc. Principala miză este ca acest domeniu extrem de important pentru avansarea Republicii Moldova pe calea reformelor în toate domeniile să fie asigurat cu capacitate instituțională și administrativă suficientă.

În 2012 a fost creată Rețeaua Femeilor CALM. Ce succese a înregistrat această celulă CALM?

Rețeaua Femeilor CALM constituie o platformă de comunicare pentru toate femeile ce activează în domeniul adminis-

trației publice locale, inclusiv primari, președinți de raioane, secretari ai consiliilor locale etc. Scopul principal al Rețelei este de a crește rolul femeilor în administrația publică locală, CALM și în relațiile cu administrația centrală. Rețeaua organizează sistematic diverse întruniri ale membrilor sale, în cadrul cărora sunt discutate problemele generale și specifice cu care se confruntă femeile din APL, se identifică soluțiile și se înaintează organelor de conducere CALM pentru a fi promovate.

Rețeaua organizează diverse activități de instruire, schimburi de experiență, vizite de studiu, înfrățiri/colaborări cu autorități locale din țară și de peste hotare etc. Rețeaua femeilor desemnează reprezentanții săi în diverse structuri și grupuri de lucru de pe lângă Guvern și autoritățile publice centrale. În rezultatul activității Rețelei Femeilor CALM, rolul și vocea femeilor din cadrul autorităților locale a crescut semnificativ în intensitate. De asemenea, trebuie de menționat, în calitate de exemplu, și rezultatul excepțional al activității Rețelei Femeilor CALM, colaborarea extrem de benefică cu Liga Primarilor Femeii a Asociației Comunelor din România. Astfel, peste 800 de copii din Republica Moldova au petrecut vacanțe de neuitat în Constanța (România). Aceștia au vizitat comuna Cumpăna, condusă de către președintele Ligii Femeilor și prim-vicepreședintele ACoR, un prieten excepțional și o persoană cu un suflet deosebit de mare - dna Mariana Gâju, care a contribuit decisiv ca aceste vizite să devină o realitate.

CALM este o organizație apolitică. Totuși, în ce măsură vă veți putea păstra independența și imparțialitatea în alegerile din 30 noiembrie, 2014?

Calitatea de neafiliere guvernamentală și politică este una fundamentală pentru CALM. Membrii CALM și reprezentanții organelor de conducere fac parte din diferite partide parlamentare și extraparlamentare, fără excepție. În acest sens, prin esența sa, CALM nu este în drept și nu poate să accepte careva influență/implicare politică. Reprezentativitatea, autoritatea și recunoașterea largă de care beneficiază CALM în prezent pe plan intern și extern, reprezintă o realizare extrem de importantă a noastră comună și care se datorează anume faptului că nu am permis pătrunderea politicului în activitate, am rezistat presiunilor și ne-am concentrat exclusiv pe promovarea unor obiective de interes general pentru toate autoritățile locale: descentralizare, autonomie locală, drepturi și interese vitale ale autorităților locale și comunităților pe care le administrează. De aceea, CALM respectă în egală măsură toți participanții la alegerile parlamentare, însă NU se va implica în niciun fel în aceste sau alte acțiuni de ordin politic. Totodată, vom veni cu mesaje către toate forțele politice ca să atragă suficientă atenție și să includă în programele lor electorale măsuri concrete și reale privind descentralizarea, consolidarea autonomiei locale și dezvoltarea locală.

Dvs. personal nu sunteți tentată să faceți politică?

Eu am fost și sunt un primar independent, aleasă din primul tur cu votul a peste 80 la sută dintre locuitori. Deși, trebuie să recunosc că, în condițiile Republicii Moldova, independența și verticalitatea ne costa mult, mai ales atunci când este vorba de repartizarea resurselor financiare și de relațiile cu diverse instituții guvernamentale: totul este extrem de politizat sau condiționat de afilierea politică. Totuși, eu cred că rolul primarului la nivel de comunitate este unul de coagulare și unificare a comunității asupra soluționării problemelor foarte concrete: aprovizionare cu apă, drumuri, iluminat stradal, curățenie etc. Aici nu trebuie să fie loc pentru politizare. Plus la toate, ceea ce se întâmplă în politica noastră este într-atât de dezgustător și confuz, încât nu-ți lasă loc pentru careva

decizie în acest sens. În afară de cele menționate mai sus, implicarea mea în politică este exclusă deoarece eu dețin funcția de Președinte al CALM, iar conform spiritului și esenței acestei organizații neafiliate politic, această funcție este incompatibilă cu calitatea de membru al vreunui partid.

Ce mesaj aveți pentru reprezentanții administrației publice locale în contextul campaniei electorale care se apropie?

Mesajul meu pentru toți colegii din APL este să aibă cât mai mult curaj, rezistență și tărie, în această perioadă destul de complicată. Aș recomanda ca noi să dam dovadă de caracter și să le cerem raport asupra celor realizate tuturor celor care vor veni cu alaiul să ceară din nou voturile cetățenilor. Anume acum este momentul de a-i întreba pe toți cei care au fost la guvernare, dar și în opoziție, ce au făcut concret pentru administrația publică locală și pentru comunitățile locale, în timp ce au șezut în Guvern sau Parlament? Ce legi concrete au adoptat care ar ușura viața cetățenilor și activitatea administrației publice locale? De ce competențe și venituri vor beneficia APL? Ce a fost realizat concret din strategia descentralizării care expiră și promisiunile anterioare? Plus, să-i întrebăm și să ne răspundă foarte concret ce au de gând să facă în continuare în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale, pentru ca autoritățile locale cu adevărat să poată soluționa problemele comunităților locale pe care le administrează.

”CALM RESPECTĂ ÎN EGALĂ MĂSURĂ TOȚI PARTICIPANȚII LA ALEGERILE PARLAMENTARE, ÎNSĂ NU SE VA IMPLICA ÎN NICIUN FEL ÎN ACESTE SAU ALTE ACȚIUNI DE ORDIN POLITIC!”

Dar pentru politicieni?

Politicienilor noștri (tuturor) le-aș aminti că primarul este singura autoritate în stat aleasă prin vot direct și care se bucură de cea mai mare încredere din partea cetățenilor, alături de biserică. Aceasta, deoarece noi suntem cel mai aproape de cetățeni, le cunoaștem cel mai bine nevoile și cu toate greutățile încercăm să le soluționăm. De ce atunci noi, autoritățile locale, ne ciocnim de atâta neîncredere din partea clasei politice și guvernamentale? De unde această neîncredere, manifestată prin atitudinea discriminatoare față de unele APL în, general, prin târăgănarea reformelor în domeniul descentralizării și autonomiei locale, din partea instituțiilor guvernamentale? Clasa politică și guvernamentală actuală trebuie să înțeleagă acest lucru în sfârșit și să întreprindă acțiuni reale și concrete în vederea întăririi puterii locale cu resurse, competențe și autoritate, necesare pentru a rezolva problemele cetățenilor. De

asemenea, dacă încă cineva nu cunoaște, le-aș spune că în comunitățile noastre domnește un spirit de incertitudine, dezamăgire și neîncredere în clasa politică actuală. Este o greșală mare să se creadă că oamenii pot fi păcăliți, nu văd și nu înțeleg ce se întâmplă. Le-aș recomanda tuturor politicienilor să coboare din cerurile în care au ajuns și cu ajutorul nostru, al celor din APL, să comunice mai des cu noi și să facă cunoștință cu problemele reale ale administrației publice locale și comunităților locale, unde vor veni după voturi și aprecieri. De asemenea, le-aș aminti, dacă încă nu este târziu, de mai multe restanțe în formă de inițiative și proiecte de legi, foarte importante pentru autoritățile și comunitățile locale, care au fost promise, dar care așa și nu au fost adoptate până în prezent. Nu și în ultimul rând, i-aș ruga să-și amintească de unde au pornit în viață, inclusiv cea politică și să se gândească la ce au făcut sau trebuie să mai facă ca satele/orașele lor natale să învie.

”AȘ RECOMANDA CA NOI SĂ DAM DOVADĂ DE CARACTER ȘI SĂ LE CEREM RAPORT ASUPRA CELOR REALIZATE TUTUROR CELOR CARE VOR VENI CU ALAIUL SĂ CEARĂ DIN NOU VOTURILE CETĂȚENILOR!”

VIOREL CHIVRIGA:

„ACORDUL DE ASOCIERE LA UE: O ȘANSĂ MARE PENTRU MODERNIZAREA ȚĂRII!”

Raportul „Prioritățile și provocările implementării Acordului de Liber Schimb cu Uniunea Europeană în Republica Moldova”, realizat de Asociația pentru Politică Externă, constată că în viitorul apropiat vor fi înregistrate mai multe tentative de denunțare a Acordului de Asociere sau de zădărniciere a realizării acestuia. Este opinia expertului economic Viorel Chivriga, care a realizat un studiu în acest sens.

Valentina Ursu (RFE/RL)

„Sunt o mulțime de probleme care pot fi, la un moment dat, asociate cu drumul european și aceasta este o greșeală fatală ...”

În primul rând, trebuie să ținem cont că aplicarea sau implementarea Acordului de Asociere în Republica Moldova este o șansă, o șansă mare pentru modernizarea țării, dar nu toate statele privesc bine acest lucru. Dacă facem o privire înapoi, vedem că deja sunt înregistrate unele tentative de denunțare a Acordului. Sunt unele forțe pe interior, unele forțe pe exterior, care tot mai insistent încearcă să zădărnicească parcursul european. Dacă analizăm presiunile de ordin economic, ele sunt din cele mai cinice, ele lovesc foarte puternic anume oamenii din mediul rural, oamenii care au venituri mai mici, pun într-o situație incertă dezvoltarea economică a țării și, de fapt, aduc niște prejudicii foarte grave Republicii Moldova. Mă refer la sancțiunile impuse de Federația Rusă care, din 2005-2007 până acum, devin tot mai insistente, devin o rigiditate în relațiile bilaterale cu Federația Rusă. Pe de altă parte, avem unele nemulțumiri care sunt utilizate de unele forțe politice aservite Federației Ruse pentru a cere Guvernării să facă unii pași înapoi. Mă refer

anume la acele greve din nordul republicii, care, practic, au arătat foarte clar că sunt partide politice în Republica Moldova care nu doresc ca acest parcurs european să devină un drum pe care țara trebuie să pășească în viitor.

În studiul pe care l-ați realizat, vorbiți și despre politizarea excesivă a campaniilor de informare inițiate de unele partide politice, campanii care se referă la beneficiile Acordului de Liber Schimb cu Uniunea Europeană. În ce măsură fac acestea mai mult rău decât bine?

Eu am întâlnit în nordul republicii reprezentanți ai unor partide care, de fapt, ridicau așteptările oamenilor la un nivel exagerat. Vorbeau despre semnarea Acordului de Liber Schimb ca de o intrare a Republicii Moldova deja în UE. Promiteau oamenilor salarii, pensii europene, deci aici eu cred că sunt mai multe prejudicii aduse apropierei de UE, decât beneficii. În același timp, partidele care și-au adus aportul prin intermediul reprezen-

tanților lor în Parlament, în Guvern, trebuie să facă un front comun. Nu e cazul ca cineva să utilizeze ideea europeană numai pentru scopuri foarte înguste, numai pentru a ridica ratingul partidului propriu.

Care ar fi riscurile unei asemenea abordări, dl Chivriga, a preamării lucrurilor?

De fapt, noi avem unele reforme eșuate care pot fi asociate cu ideea europeanizării țării. Sunt probleme destul de grave. De exemplu, corupția care, practic, bănuiește peste tot. Sunt probleme care au rămas intacte și, practic, au devenit cu mult mai vizibile cum ar fi aceleași monopoli care, cred eu, vor fi din nou un cap de afiș în presă. Sunt instituții care sunt corupte, care sunt conduse de oameni corupți. Deci, sunt o mulțime de probleme care pot fi, la un moment dat, asociate cu drumul european și aceasta este o greșeală fatală pentru cei care fac acest lucru.”

Acordul de Liber Schimb presupune o îmbunătățire semnificativă a politicii de reglementarea a businessului, o schimbare pozitivă între relația dintre business și autorități. Din teritoriul însă, ne sunt semnalate cazuri în care oamenii legii, inspectorii, fac abuz de funcția și pârghiile pe care le dețin. Sunt gata astăzi autoritățile pentru o schimbare?

Eu sunt foarte sceptic și chiar am o teamă că nu vom avansa în domeniul dat. Dacă vorbim anume de climatul de afaceri, noi nu avem investiții străine directe pe măsura așteptărilor noastre, nu avem investitori de talie regională chiar într-un număr pe care putem să ni-l permitem, și climatul de afaceri în țară este unul mai puțin prietenos comunității de afaceri decât în România sau decât în alte state din regiune. Și mai sunt cazuri care sperie investitorii, de exemplu, cazul Drax-

Imaier. Asemenea situații ne arată că, într-adevăr, instituțiile statului nu-și fac tema pentru acasă. Încă un lucru pe care îl consider foarte important, dacă este un Acord de Asociere, el nu poate fi un acord al partidelor politice, este un acord al țării, care poate fi un program de guvernare, și la implementare trebuie să fie invitați toți cei care sunt interesați - comunitatea de afaceri, administrația publică locală, sectorul neguvernamental, sectorul asociativ, cetățeni care-și doresc binele prin apropierea de UE, și atunci să vedeți că lucrurile se vor schimba.

Alături de Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova mergeți în teritoriul într-o campanie de informare a primarilor cu privire la beneficiile integrării Europene și Acordului de Liber Schimb. Care sunt întrebările cele mai frecvente care îi macină pe localnici?

În primul rând, sunt unele falșuri pe care încercăm să le eliminăm și vă dau câteva repere: ce o să se întâmple cu piața internă când va fi invadată de produse din UE? Răspunsul este unul foarte laconic. Noi deja suntem invadați de produse din exterior, avem un grad de liberalizarea pieții extrem de mare. Oamenii mai pun o întrebare, care eu o consider destul de firească, ce o să facă acei din sectoarele industriei alimentare, ce o să facă acei din agricultură, dacă noi nu avem experiență pozitivă în accesarea pieții europene? Într-adevăr, oamenii au dreptate, noi, de exemplu, produse animaliere nu exportăm în UE, sunt unele produse agricole care nu sunt exportate în UE și există chiar și o balanță negativă în comerțul internațional. Aici încercăm să lucrăm, le arătăm exemple pozitive cum ar fi exemplul celor care prelucrează nucile, celor care usucă fructele, sunt o mulțime de exemple care, într-adevăr, schimbă puțin viziunea primarilor. Dar aici trebu-

ie să operezi nu numai cu date din Acordul de Asociere sau din Acordul de Liber Schimb, dar trebuie să operezi cu niște date din istoriile de succes care sunt înregistrate în Republica Moldova. Ele trebuie să fie scoase la iveală și să știți că rezultatele pot fi magice.

Mergând prin teritoriul am văzut, totuși, exemple pozitive, am văzut livezi dotate cu tehnologii de ultimă oră, cu plase antigrindină. În ce măsură toate provocările despre care vorbiți dvs. stau și pe umerii producătorilor moldoveni?

Oamenii au nevoie de puțin timp, de informație, au nevoie de un suport. Sunt agenți economici care spun: „dacă statul nu-mi acordă nimic, măcar să nu-mi încurce”, și eu îi cred. În cazul dat, într-adevăr, este nevoie de o altă abordare. Și această abordare nu trebuie să fie numai declarată de instituțiile de stat, dar trebuie să fie observată, trebuie să fie apreciată de comunitatea de afaceri. Și dacă vorbim anume de acel transfer pozitiv, pentru unii agenți economici chiar o privire la modul în care fac afaceri fermierii sau reprezentanții comunității de afaceri din afară, din occident, deja este o experiență bună. Dar aici trebuie să existe, într-adevăr, un cadru permisiv și un cadru de afaceri prietenos pentru oamenii care doresc să aducă o doză mai mare în dezvoltarea întreprinderilor pe care le gestionează. În același timp, ei trebuie să fie capabili să valorifice oportunitățile pe care le au, pentru că, de fapt, și suportul care vine din afara țării trebuie să fie într-o oarecare măsură contabilizat prin asimilarea fondurilor care vin. În acest caz e nevoie de cunoștințe, e nevoie de dorință, și mai este nevoie de o perseverență de care trebuie să dea dovadă fiecare companie în parte.

Sursa: Europa Liberă,
Diana Răileanu

CAMPANIA CALM IA PROPOZIȚII!

Congresul Autorităților Locale, în colaborare cu Fundația SOROS, a continuat campania de informare și de discuții în rândul autorităților locale privind Acordul de asociere la Uniunea Europeană în raioanele Ungheni, Leova, Fălești, Glodeni, Râșcani, Sângerei, Dubăsari, Criuleni, Edineț, Florești, Briceni, Ialoveni, Taraclia, Rezina, Comrat!

UNGHENI

Seminarul a fost deschis de către Alexandru Ambros, primarul orașului Ungheni, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Ungheni, care a salutat participanții. Acesta a menționat că studierea și înțelegerea prevederilor Acordului de Asociere reprezintă o necesitate de primă linie. "Oamenii nu cunosc foarte multe despre prevederile acestui Acord. Din acest motiv există foarte multe mituri și interpretări la acest subiect. Conform sondajelor, Administrația Publică Locală se bucură de un grad sporit de încredere în societate, de aceea noi avem obligația de a aduce cetățeanului informația în modul cel mai clar și corect", a opinat edilul.

La rândul său, Petru Langa, vicepreședintele raionului Ungheni, a mulțumit CALM pentru organizarea evenimentului și a declarat că prin intermediul acestor seminare informative edilii au ocazia să afle care sunt beneficiile, avantajele și principiile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, deoarece anume aleșii locali sunt veriga principală de legătură cu cetățenii.

În continuare, Viorel Furdui, director executiv CALM, a dat asigurări că Congresul Autorităților Locale din Moldova va conti-

nua să-i țină la curent pe primari cu toate etapele implementării Acordului și repercusiunile asupra activității APL, mai ales că multe acțiuni prevăzute în Acord vor sta la baza caietului european de sarcini pentru autoritățile centrale în domeniul reformei administrației publice, descentralizării și consolidării autonomiei locale.

În cadrul seminarului, experții Igor Boțan și Viorel Chivriga au prezentat informații concrete privind aspectele de ordin politic și economic ale Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, care a fost semnat pe 27 iunie 2014. Și experții CALM s-au expus privind aspectul descentralizării, locul și rolul Administrației Publice Locale în contextul Acordului de asociere.

Seminarul în raionul Leova a fost deschis de către Efrosinia Grețu, președintele raionului Leova, care i-a salutat pe cei prezenți și a menționat că miza acestei campanii de informare este una foarte importantă, cea de informare a cetățenilor noștri. Societatea este divizată după diferite criterii politice, rolul nostru este de a aduce către fiecare cetățean informația ce ține de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană într-un mod

cât mai clar și corect. Odată cu semnarea Acordului, trebuie ca fiecare din noi să pună umărul pentru a dovedi structurilor europene că noi dorim să fim membri ai Uniunii Europene, prin faptul că suntem capabili să avem o legislație mai bună, o justiție echitabilă și să luptăm cu fenomenul corupției. Avem nevoie de o transparență în utilizarea fondurilor și granturilor europene. Oamenii vor să-și recapete încrederea în organele de ocrotire a normelor de drept. Este un proces greu și anevoios, însă ne bucură faptul că suntem doriți în familia Uniunii Europene".

informative care îi vor ajuta în cunoașterea mai bună și mai profundă a acordului de asociere.

În orașul Fălești, seminarul a fost deschis de către Maria Galiț, primarul satului Sărata Veche, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Fălești, care a salutat participanții. Edilul a declarat că o bună cunoaștere a prevederilor Acordului este un lucru principal, în situația în care vrem să beneficiem pe deplin de avantajele acestuia. "Ar fi bine ca noi toți să fim la curent cu parcursul european al țării noastre și cu prevederile Acordului de Asocie-

FĂLEȘTI

GLODENI

În continuare, Viorel Furdui, director executiv CALM, a specificat că ideea de organizare a seminarelor de informare pentru APL este anume de a le aduce la cunoștință reprezentanții APL principalele elemente ale Acordului de asociere, astfel încât să-l poată utiliza ca pe un instrument viabil în activitatea cotidiană și să beneficieze de efectele acestuia. Pe parcursul întrunirii, experții le-au explicat participanților elementele-cheie ale Acordului. Totodată, toți cei prezenți au fost asigurați cu un set de materiale

re. Nu există altă cale decât cea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.", a menționat Galiț

În cadrul seminarului, experții Igor Boțan și Alexandru Fala, au prezentat informații concrete privind aspectele de ordin politic și economic ale Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, iar experții CALM au explicat în detalii aspectul descentralizării, locul și rolul Administrației Publice Locale în contextul Acordului de asociere. În mod special, s-a menționat

LEOVA

CAMPANIA CALM IA PROPORTII!

RÎȘCANI

onat faptul că aceste prevederi constituie și un instrument viabil de presiune asupra guvernării din Republica Moldova în vederea implementării strategiilor și angajamentelor din domeniul descentralizării și autonomiei locale. Pe de altă parte, prevederile Acordului vor permite negocierea cu UE a resurselor financiare necesare pentru implementarea acestui acord la capitolul descentralizare și consolidarea autonomiei locale.

Campania de informare a continuat, pe 14 august 2014, în raionul Glodeni, iar seminarul a fost deschis de către Anatolie Buzut, primarul satului Limbenii Noi, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Glodeni, care a salutat participanții. Acesta a declarat: "Astăzi constatăm că există un război informațional, iar populația de multe ori nu cunoaște foarte multe lucruri despre Acordul de Asociere sau este dezinformată. Toate guvernările de până acum în diferită măsură au mers anume pe calea integrării europene. Oamenii trebuie să înțeleagă că acest curs al țării noastre este ireversibil, dar pentru aceasta este foarte important ca cetățenii să fie informați corect privind prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. Putem spune că semnarea acestui document reprezintă un pas isto-

ric pentru Republica Moldova."

La rândul său, Valeriu Țarigradschi, președintele raionului Glodeni, a opinat: "Acest seminar informativ ne va ajuta în lucrul cu cetățenii, deoarece noi, în calitate de reprezentanți ai administrației publice locale, atunci când vom dialoga cu oamenii, să nu vorbim doar la general, dar să avem niște argumente foarte clare în privința anumitor poziții. Vreau să menționez că seminarul nu este unul politic, ci o ședință de tip analitic, care vine să aducă argumente și să explice esența Acordului de Asociere", a subliniat președintele raionului.

Cinci zile mai târziu, experții

SÂNGEREI

DUBĂSARI

CRIULENI

nistrației Publice Locale. Pentru noi primarii este foarte important că există o asemenea portavoce a APL", a punctat Lungu.

Un alt punct în care au ajuns experții campaniei a fost raionul Sîngerei. Seminarul a fost deschis de către, Nicolae Ropot, șeful secției APL din cadrul Consiliului raional. De asemenea, cu un cuvânt de salut pentru participanți a venit și doamna Silvia Țurcanu, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Sîngerei, primarul comunei Chișcăreni. "Această campanie de informare, pe care a inițiat-o

CALM, în parteneriat cu SOROS, este extrem de necesară și binevenită pentru comunitățile locale. Noi ar trebui să conștientizăm importanța istorică a acestui Acord și să-l cunoaștem în cele mai mici detalii, ca să-l utilizăm în avantajul nostru, al țării", a specificat Țurcanu.

Nici reprezentanții APL din Rîșcani nu au rămas fără răspunsuri la întrebările care-i frământă în ceea ce privește parcursul european al Republicii Moldova. Experții Igor Boțan, director executiv al Asociației Pentru Democrație Participativă (ADEPT) și dl Viorel Chivriga, expert economic independent, au prezentat informații concrete privind aspectele de ordin politic și economic ale Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană. Totodată, s-a vorbit despre UE și principalele sale structuri, evoluția relațiilor între RM și UE, despre acordurile de asociere în general, esența, scopul și obiectivele Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător RM-UE (ZLSAC), elementele ZLSAC, prioritățile ZLSAC pentru Republica Moldova, agricultura și achizițiile publice, costurile și beneficiile ZLSAC, asistența financiară din partea UE, etc.

În cadrul campaniei, luna

din cadrul campaniei au ajuns în raionul Rîșcani. De data aceasta, seminarul a fost deschis de către Ion Parea, președintele raionului Rîșcani, care a salutat participanții, menționând că este foarte important ca reprezentanții APL și comunitățile locale să cunoască care sunt principiile și beneficiile Acordului de Asociere.

Rodion Lungu, primarul satului Șaptebani, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Rîșcani a mulțumit CALM pentru organizarea evenimentului. "CALM este unica organizație apolitică care într-adevăr reprezintă interesele Admi-

EDINEȘ

septembrie a început în raionul Dubăsari. Seminarul a fost deschis de către Grigore Policinschi, președintele raionului Dubăsari, vicepreședinte CALM. Acesta a declarat: "Reieșind din faptul că în Republica Moldova sunt diferite opinii referitor la Acord, este foarte important ca lumea să cunoască esența acestuia. Astfel, oamenii vor putea analiza care sunt părțile pozitive și negative ale Acordului. Este inadmisibil faptul ca procesele de integrare europeană să fie speculate ca elemente ce ar provoca înrăutățirea relațiilor autorităților centrale și locale cu Federația Rusă. Este foarte important să depolitizăm aceste procese. Republica Moldova este țară europeană

FLOREȘTI

BRICENI

din punct de vedere geografic și politic, dar este necesar de lucrat mult pentru a îmbunătăți starea de lucruri și viața cetățenilor, pentru a atinge un nivel de trai decent, precum cel din țările Europene. Acest lucru depinde de fiecare dintre noi."

În cadrul seminarului, experții Alexandru Fala și Eduard Țugui au prezentat informații concrete privind aspectele de ordin politic și economic ale Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană ce a fost semnat la 27 iunie 2014.

Directorul Executiv CALM – Viorel Furdui s-a expus privind

aspectul descentralizării, locul și rolul Administrației Publice Locale în contextul Acordului de asociere.

Campania a continuat în raionul Criuleni. Audiența a fost salutată de Gheorghe Ojog, primarul satului Corjova, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Criuleni. Edilul a declarat că este foarte important ca reprezentanții APL și comunitățile locale să cunoască care sunt beneficiile și principiile Acordului de Asociere. La rândul său, Tudor Bobeico, șeful Secției Administrației Publice din cadrul Consi-

liului raional Criuleni, a mulțumit CALM pentru organizarea evenimentului.

Reprezentanții APL au venit cu mai multe întrebări și opinii. În special, Anatol Vintu, primarul satului Boșcana, a menționat: "Acest seminar este extrem de important pentru noi. Consider că informarea este în beneficiul primarilor și e foarte util să cunoaștem care sunt prevederile Acordului de Asociere."

În raionul Edineț, seminarul a fost deschis de către Eugeniu Mogorean, vicepreședintele rai-

onului Edineț, care i-a salutat pe toți cei prezenți. La rândul său, Constantin Cojocaru, primarul orașului Edineț, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Edineț, vicepreședinte CALM, a declarat: "Semnarea Acordului de Asociere este un eveniment istoric pentru Republica Moldova. Acest document recunoaște aspirațiile europene și direcția de dezvoltare a țării noastre." Participanții au dezbătut mai multe subiecte, apelând în acest scop la opiniile experților.

La data de 16 septembrie 2014, în raionul Florești, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în colaborare cu Fundația SOROS, au continuat Campania de informare privind Acordul de Asociere a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Seminarul a fost deschis de către Gheorghe Falcă, primarul satului Ghindești, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Florești, care a salutat participanții. Acesta a declarat: "Seminarul de azi este unul foarte binevenit. Este foarte important ca reprezentanții APL și comunitățile locale să cunoască care sunt principiile Acordului de Asociere. Atunci când nu ești informat nu poți ști care vor fi beneficiile acestuia. Consider că viitorul comunităților noastre este în Uniunea Europeană." La rândul său, Procopii Șura, vicepreședintele raionului Florești, i-a salutat pe cei prezenți și a ținut să mulțumească CALM-ului pentru organizarea evenimentului. "Momentan, în societate circulă foarte multe mituri și zvonuri privitor la Acordul de Asociere, care nu corespund realității. De aceea, consider că acest seminar informativ este util și actual în vederea elucidării tuturor aspectelor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană", a subliniat vicepreședintele raionului.

În cadrul seminarului, experții Eduard Țugui și Viorel Chivriga au prezentat informații privind aspectele de ordin politic și economic ale Acordului de Asociere

IALOVENI

CAMPANIA CALM IA PROPOȚII!

TARACLIA

său, i-a salutat pe cei prezenți. Pe parcursul întrunirii, participanți la aceasta sesiune de informare au fost asigurați cu un set de materiale informative care îi vor ajuta în cunoașterea mai bună și mai profundă a Acordului de asociere.

În data de 23 septembrie 2014, în raionul Taraclia, seminarul a fost deschis de către Tatiana Țurcanu, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Taraclia, primarul satului Vinogradovca. "Este foarte important să cunoaștem prevederile, principiile și beneficiile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. Acest seminar informativ ne va ajuta în lucrul cu cetățenii.

între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

La Briceni, seminarul a fost deschis de către doamna Efmia Bandalac, președintele raionului Briceni, care i-a salutat pe cei prezenți și a ținut să mulțumească CALM-ului pentru organizarea evenimentului. "Pentru noi acest seminar este foarte binevenit. Consider că este important ca noi, reprezentanții Administrației Publice Locale, să cunoaștem esența Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, care este istoria sa, cum s-a ajuns la semnarea lui și desigur, nu în ultimul rând, care sunt beneficiile sale pentru țara noastră", a subliniat doamna Bandalac.

STRĂȘENI

REZINA

Dat fiind faptul că localitățile din sudul țării sunt mai izolate din punct de vedere informațional, noi astăzi avem ocazia să punem în discuție cu experții toate întrebările care ne interesează privind acest Acord", a subliniat Țurcanu. La seminarul informativ a participat și președintele raionului Taraclia, Alexandru Garanovschi, iar prezența primarilor la seminar a fost de 100%.

În raionul Strășeni, seminarul a fost deschis de către domnul Sergiu Nicula, vicepreședintele raionului Strășeni, care a menționat: "Consider că acest seminar

La Ialoveni, seminarul a debutat cu un discurs al lui Mihai Catan, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din raionul Ialoveni, primar de Molești. "Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană este un subiect actual. Este foarte important că, în acest context, prin intermediul acestui seminar informativ, avem ocazia să cunoaștem mai detaliat aspectele, istoricul și beneficiile Acordului de Asociere" a subliniat Catan.

Este de menționat faptul că la seminarul informativ a participat și președintele raionului Ialoveni, Lilian Popescu, care, la rândul

COMRAT

informativ este unul binevenit, în special în contextul actual. Este important ca atât cei din Administrația Publică Locală, cât și cetățenii, să cunoască ce înseamnă Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, dar și care sunt principiile și beneficiile acestuia”, a subliniat Nicula. De asemenea, cu un cuvânt de salut pentru participanți a venit și doamna Valentina Casian, primarul orașului Strășeni.

Și în raionul Rezina, seminarul s-a bucurat de un interes sporit din partea reprezentanților administrației publice locale. Seminarul a fost deschis de către Eleonora Graur, președintele raionului Rezina. “Consider că acest seminar informativ este unul util și necesar, iar tema acestuia prezintă interes atât pentru primari, cât și pentru secretarii și specialiștii din cadrul primăriilor”, a menționat Graur. Mihail Cebotar, primarul orașului Rezina, i/a salutat pe cei prezenți și a mulțumit CALM-ului pentru organizarea evenimentului.

Conținutul și importanța Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană a fost discutat cu primarii din Unitatea Teritorială Administrativă Găgăuzia. La Comrat, seminarul a fost deschis de către domnul Nicolai Gotișan, președintele Asociației primarilor și aleșilor locali din UTA Gagauzia, primar de Beșghioz,

CANTEMIR

care i-a salutat pe cei prezenți și a ținut să mulțumească CALM-ului pentru organizarea evenimentului. “Consider că acest seminar informativ este unul binevenit și, cu siguranță, necesar. Informația care va fi prezentată de domniile experți ne va ajuta să cunoaștem mai bine aspectele Acordului de Asociere ce țin de administrația publică locală, aspectele de ordin politic și economic. Astfel, astăzi avem ocazia să obținem răspunsuri la toate întrebările ce ne interesează pe noi ca reprezentanți ai APL”, a subliniat Gotișan

De asemenea, cu un cuvânt

de salut pentru participanți a venit și domnul Mihail Formuzal, bașcan al UTA Găgăuzia. Acesta s-a arătat neîncredător în privința oportunității semnării Acordului în contextul actual social-economic în care se află țara noastră. “Trebuie să analizăm atent care vor fi consecințele acestui Acord și să nu divizăm societatea în pro sau contra”, a punctat Formuzal. Doamna Tatiana Badan, președinte CALM a menționat faptul că CALM, în calitate de organizație non-politică și reprezentativă a APL, își respectă consecvent angajamentul de a-i

informa pe primari despre tot ce ar putea influența activitatea lor.

În cadrul seminarului, experții CALM Viorel Furdui și Alexandru Osadci, s-au expus privind aspectul descentralizării, locul și rolul Administrației Publice Locale în contextul Acordului de asociere. Ulterior, experții Igor Boțan și Viorel Chivriga, au prezentat informații privind aspectele de ordin politic și economic ale Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

În raionul Cantemir, seminarul a fost deschis de către

dl Andrei Malașevschi, președintele raionului, care a salutat participanții. Acesta a declarat că este foarte important ca reprezentanții APL și comunitățile locale să cunoască care sunt beneficiile și principiile Acordului de Asociere. În urma discuțiilor cu experții, participanții au primit răspunsuri la toate subiectele abordate. Pe parcursul întrunirii, participanții la aceasta sesiune de informare, au fost asigurați cu un set de materiale informative care îi vor ajuta în cunoașterea mai bună și mai profundă a acordului de asociere.

JURNAL DE CAMPANIE: LECȚII ȘI IMPRESII

Viorel Chivriga, expert:

„Campania de informare a fost una foarte bine organizată, cu o logistică perfectă și o echipă foarte bună!”

Eduard Țugui (IDIS Viitorul), Vitalie Gămurari (decan, Facultatea Drept, ULIM), pe dimensiunea economică – Adrian Lupușor, Alexandru Fală (Centrul Analitic Independent EXPERT-GRUP) și pe partea ce ține de administrația publică locală – Viorel Furdui, Ion Beschieru, Alexandru Osadci (CALM).

PARTEA BUNĂ:

- O prezență foarte bună și un interes mare față de tematica discutată la atelierile de lucru. În plus, primarii au ales locațiile pentru atelier și au decis asupra agendelor de lucru, tot un fel de autonomie locală.
- S-a reușit evitarea politizării campaniei. Primarii și funcționarii publici prezenți la atelierile de lucru au reprezentat localități și instituții, dar nu partide politice. De la asta, tabloul general al atelierelor a fost unul foarte pozitiv. CALM a adunat lideri locali, dar nu lideri politici locali.
- Discuțiile nu au fost sterile. Au fost discutate probleme legate de descen-

tralizare, achizițiile publice, concurență, protejarea sectoarelor economiei naționale, fiscalitate etc. Oamenii sunt în așteptarea unor rezultate concrete de la implementarea Acordului de Asociere pe dimensiuni concrete: eradicarea corupției în instituțiile de stat, creșterea capacităților instituționale ale instituțiilor de stat și ale celor din domeniul APL. Mi-a plăcut foarte mult insistența primarilor pe o tema mai delicată – climatul de afaceri în Moldova. Bravo lor, oamenii conștientizează că fără o comunitate de afaceri puternică, țara va stagna în continuare.

- În cadrul discuțiilor, tot mai des auzeam despre o agendă pentru țară, un program de guvernare în baza Acordului de Asociere. În opinia mea, acesta este un semn de maturitate și de spirit civic.
- A existat un consens privitor la implementarea Acordului de Asociere. Primarii sunt conștienți că Acordul trebuie implementat nu numai de

instituții de stat, așa cum se face la noi, dar de beneficiarii finali: administrația publică locală, comunitatea de afaceri, organizațiile neguvernamentale, sectorul academic, etc.

- S-a vorbit foarte mult despre comunicare, diseminarea informației, transfer de experiență și expertiză. Aici, cu siguranță, este necesar de schimbat lucrurile, deoarece există un gol, care trebuie eliminat într-o manieră profesionistă.

PARTEA MAI PUȚIN BUNĂ:

- Mass-media locală a fost prezentă peste tot, cea națională fiind inexistentă. Probabil, că au tematici mai importante decât cele legate de restul teritoriului, aflat mai departe de Chișinău.

Și o doleanță din Taraclia, pe care am auzit-o și în alte raioane ale Moldovei: „Dragi guvernanți, să nu vă fie frică să veniți la noi. Vă așteptăm cu drag, oricând. Că auzim de voi și vă vedem numai în campaniile electorale!”

Seminarele s-au desfășurat în cadrul proiectului “Campania de informare a Autorităților Publice Locale privind integrarea europeană și Acordul de Asociere al Republicii Moldova la Uniunea Europeană” și face parte dintr-o campanie amplă de informare “Moldova, Europa”, susținută de Fundațiile pentru o Societate Deschisă și Fundația Soros-Moldova.

APROVIZIONAREA CU APĂ ȘI CANALIZARE: PROVOCARE PENTRU APL, PRIORITATE PENTRU CALM!

Una dintre cele mai mari provocări cu care se confruntă Republica Moldova în procesul de reducere a sărăciei și atingerea obiectivelor mondiale este (in)existența unui serviciu de aprovizionare cu apă și canalizare calitativ și adecvat standardelor de mediu mondiale. Accesul la apă potabilă sigură și la instalații adecvate de sanitație este departe de a deveni o realitate pentru mulți oameni din comunitățile rurale din Republica Moldova, de aceea nu este de mirare că problema aprovizionării cu apă și canalizare este pe agenda multor instituții de dezvoltare. Aceste proiecte, care au un caracter sporadic și inconsecvent, inclusiv din punct de vedere al finanțării, precum și problematica gestionării inadecvate a întregului sistem, nu asigură durabilitatea necesară pentru a crea servicii de calitate în Moldova.

În acest context, din luna septembrie 2012, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a demarat implementarea proiectului „Consolidarea Autorităților Locale din Moldova în domeniul gestiunii serviciului de Aprovizionare cu Apă și Canalizare”, cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Scopul acestui proiect a fost unul de consolidare a capacităților APL în domeniul gestiunii serviciilor de aprovizionare de apă și canalizare din Republica Moldova, deoarece Administrația Publică Locală este cel mai aproape de nevoile cetățenilor, respectiv au o răspundere directă pentru existența și calitatea serviciului. Astfel, fiind organizația cea mai reprezentativă, CALM și-a propus o abordare complexă a subiectului și s-a concentrat pe 6 direcții de activitate:

1. Îmbunătățirea managementului economico-financiar al serviciului de Aprovizionare cu Apă și Canalizare – În cadrul acestei direcții de activitate, experții CALM au realizat o diagnosticare profundă a sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare și au elaborat un set consistent de propuneri de modificare a legislației, în baza problemelor depistate. Totodată, au fost identificate soluții pertinente pentru redresarea domeniului atât pentru APL, cât și pentru APC.

2. Examinarea domeniului Aprovizionării cu Apă și Canalizare din perspectiva Descentralizării – Direcția dată a urmărit o analiză a sistemului de gestiune a serviciilor de AAC din perspectiva păstrării și promovării autonomiei și democrației locale.

3. Investigarea aspectului de proprietate a rețelelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare – un aspect care este extrem de important și confuz în prezent. În acest sens, au fost studiate elementele din care este constituită o rețea de aprovizionare cu apă, cui îi aparține, care sunt drepturile și obligațiile deținătorilor etc. La finalul eta-

pei de documentare și investigare, experții CALM și-au expus viziunea asupra statutului juridic al sistemului de aprovizionare cu apă, problemelor actuale, dar au propus și căile de soluționare a deficiențelor identificate, din perspectiva principiilor autonomiei locale și descentralizării.

4. Investigarea posibilității de cooperare intercomunitară în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare – dat fiind faptul că noua realitate europeană presupune eficientizarea costurilor și regionalizarea serviciilor, **cooperarea intercomunitară** pare să fie unica soluție viabilă pentru pregătirea Autorităților Publice Locale pentru noile modele de finanțare și organizare a serviciilor publice. CALM a investigat aspectul practic al problematicii în vederea stabilirii criteriilor creării unui serviciu bazat pe principiul cooperării, care ar întruni mai multe comunități și ar permite eficientizarea economică și financiară.

5. Consolidarea abordării inclu-

zive în domeniul aprovizionării cu Apă și Canalizare din perspectiva grupurilor social vulnerabile și egalității de gen – Acest aspect a vizat stabilirea problemelor cu care se confruntă APL în procesul de asigurare cu servicii de alimentare cu apă și canalizare pentru grupurile social vulnerabile, dar și identificarea soluțiilor privind sporirea accesibilității la acest tip de servicii.

6. Consolidarea Instituțională a Congresului Autorităților Locale din Moldova – Acest aspect a permis dezvoltarea unui șir de instrumente de lucru utile menite să sporească capacitățile administrativ-financiare, de diseminare și planificare strategică CALM, astfel asigurând durabilitatea rezultatelor nu doar în cadrul proiectului curent, dar și în perspectiva unor activități ulterioare.

Momentan, legislația și expertiza din domeniu se concentrează mai mult pe centralizarea serviciu-

lui și tratează problemele din perspectiva operatorului și APC, de multe ori fără a ține cont de specificul din teritoriu. Tocmai de aceea, intervenția CALM, care promovează constant interesele APL și politicile de descentralizare oferă acel unghi de vedere de care este nevoie pentru eficientizarea serviciului. E un demers foarte important, în situația în care cadrul legal cu privire la competențele Autorităților Publice Locale creează mai multă confuzie decât claritate în activitatea edililor locali care răspund direct în fața cetățeanului pentru existența sau calitatea serviciului prestat. Respectiv, CALM și-a propus, prin intermediul expertizei pe care o deține, să faciliteze și intermedieze un dialog constructiv între APL și factorii decizionali din cadrul APC, printre care Cancelaria de Stat, reprezentanții ministerelor de resort, Parlamentul Republicii Moldova și partenerii de dezvoltare.

CALM: MISIUNE DE DOCUMENTARE, SOLUȚII DE REFORMARE

Proiectul implementat de CALM oferă o perspectivă de jos în sus asupra întregului sistem de gestiune a serviciului de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, prin prisma viziunii autorităților publice locale și problemelor cu care acestea se confruntă zilnic. În acest sens, la toate etapele proiectului, s-a ținut cont de opiniile reprezentanților autorităților publice locale din Moldova, începând cu colectarea problematicii prin consultări directe și indirecte până la aprobarea soluțiilor identificate și formularea unei opinii consolidate.

Astfel, CALM a realizat peste 20 de vizite de studiu în teritoriu unde experții CALM au avut posibilitatea să colecteze informația de la fața locului direct de la reprezentanții APL, specialiștii din domeniul AAC, reprezentanții operatorilor și reprezentanții grupurilor social vulnerabile. Aceste vizite de studiu au avut un caracter regional și au vizat atât comunitățile rurale, cât și orașele. De asemenea, au fost organizate un șir de mese rotunde regionale la Bălți, Edineț, Cimișlia, Căușeni, Cahul și Chișinău, în cadrul cărora a fost consultată opinia primarilor și a operatorilor serviciilor de AAC cu privire la rezultatele analizei datelor colectate și concluziilor experților.

Este oportună mențiunea că experții CALM au avut o colaborare strânsă cu Ministerul Mediului. Aceștia au participat la ședințele Consiliului Coordonator al Sectorului de Aprovizionare cu Apă și au reprezentat constant opinia APL. Ulterior, în urma acestor dezbateri, au fost formulate mai demersuri și identificate mai multe soluții, care au fost discutate pe larg în cadrul unei activități comune de anvergu-

ră, și anume Conferința Națională în domeniul Aprovizionării cu Apă în Moldova, dedicată Zilei mondiale a Apei. Tot în această perioadă, experții CALM au participat la conferința națională de lansare a noii strategii a mediului, unde și-au expus punctul de vedere asupra mai multor aspecte. În cadrul întrunirii, coordonatorul rezident al ONU, Nicola Harrington-Buhay, a menționat rolul decisiv și important al autorităților locale în procesul de elaborare a strategiilor naționale.

„Problemele din domeniu trebuie privite prin prisma APL. Tocmai de aceea, activitatea pe care o realizează CALM este una foarte importantă. Este absolut esențial ca în procesul de elaborare a strategiilor Naționale să fie auzită și vocea Autorităților Locale, deoarece edilii cunosc cel mai bine situația din teritoriu, problemele oamenilor care le-au oferit votul de încredere, în speranța că astfel își vor soluționa problemele”, a punctat oficialul.

În vederea evitării sinergiei, CALM și-a orientat activitățile atât spre un format mai larg, cu toți actorii naționali și internaționali implicați în domeniul AAC, cât și spre fiecare în parte. În acest sens, este remarcabil aportul GIZ, SDC, APASAN, PNUD, LGSP, reprezentanților operatorilor serviciului AAC și, desigur, al reprezentanților APL, care au contribuit la identificare soluțiilor reale, menite să deblocheze mecanismele de gestiune a serviciului.

CALM a promovat activ schimbul de experiență și bunele practici între APL din Republica Moldova și APL-le din Lituania, Letonia, Polonia, România, Bulgaria, Norvegia, Statele Unite, Slovacia, Cehia, Ungaria, Suedia. În cadrul acestor vizite au fost abordate diverse subiecte ce țin de crearea și gestionarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, incluziunea grupurilor social-vulnerabile și aspectul de gen. O oportunitate deosebită, de care a beneficiat un grup de 40 de primari din Moldova, a fost participarea la Târgul internațional al municipalităților NEXPO 2013, în cadrul căruia edilii au avut posibilitatea să abordeze cu colegii din diferite țări problemele cu care se confruntă și să cunoască modele de intervenție pe acest segment, aplicate deja cu succes în practică.

Pe parcursul celor doi ani, CALM a acumulat o vastă expertiză în domeniu, pe care a reușit să o concentreze într-o serie de produse ce vin să ajute Autoritățile Publice Locale în construirea unor comunități moderne și conforme noilor standarde europene.

Astfel, a fost efectuată o diagnosticare economico-financiară detaliată a sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare. Studiul s-a bazat pe rapoartele financiare, statistice și datele colectate din chestionarele repartizate operatorilor de servicii și Administrațiilor Publice Locale de Nivelul I, în vederea identificării problematicei și soluțiilor potrivite atât pentru operatorii mari, și cât și pentru serviciile din cadrul comunităților. În cadrul acestei activități de documentare, au fost chestionați direct și la telefon locuitorii și factorii de

de lege privind serviciul public de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, activitate care s-a cristalizat în 3 avize importante pentru schimbarea în bine a domeniului dat. Prin negocieri și campanii de lobby, experții CALM au obținut mai multe prerogative pentru APL și o modalitate de adoptare a tarifelor în spiritul principiilor autonomiei locale.

De asemenea, CALM în calitate sa de membru al grupului de lucru pentru elaborarea strategiei sectoriale de descentralizare AAC, s-a implicat activ în procesul de avizare a Strategiei naționale de

cine se va asocia primul, acela va primi acești banii.”

În acest context, CALM a elaborat un studiu în care a investigat posibilitatea cooperării intercomunitare în Republica Moldova, în contextul legislației actuale, și a identificat posibile forme organizatorico-juridice. Studiul se prezintă sub forma unui ghid practic și legislativ destinat autorităților publice locale și în care sunt prezentați pașii care trebuie făcuți pentru instituirea unei cooperări intercomunitare.

Concluziile și recomandările

lectare a datelor și de consultare, primarii a avut posibilitatea să prezinte propria experiență pe acest segment, dar și maniera în care stabilesc politicile tarifare pentru grupurile vulnerabile. Discuțiile cu edilii au permis identificarea și evaluarea riscurilor, provocărilor și stadiilor de implementare a conceptelor egalității de gen și a grupurilor vulnerabile privind accesul la serviciile de apă și canalizare din Moldova. Primarii au opinat că, de multe ori, posibilitățile financiare ale autorităților locale de a sprijini grupurile vulnerabile sunt limitate. Asta, deoarece autoritățile centrale oferă competențe, dar nu și resurse materiale. Concluziile și recomandările identificate în cadrul studiului s-au regăsit într-un document de politici în baza căruia, de asemenea, urmează să fie pregătit un set de modificări legislative.

Proiectul dat ne-a permis să ne dezvoltăm instituțional și să consolidăm capacitățile CALM prin îmbunătățirea sistemului de management administrativ-financiar, elaborarea unui document de proceduri interne și dezvoltarea unui nou plan strategic CALM pentru următorii 5 ani. Iar pentru diseminarea și consolidarea capacităților de

decizie din mai multe localități din nordul, sudul și centrul republicii. Eșantionul reprezentativ a oferit posibilitatea de examina multidimensional problema.

Pe lângă aspectul economico-financiar, au fost analizate tarifele, modul de stabilire a acestora și actele normative ce le reglementează. De asemenea, au fost analizate prevederile legale ce țin de dreptul de proprietate asupra activelor, prin prisma relațiilor dintre APL și operatorul de apă și canalizare.

CALM, PROMOTOR AL DREPTURILOR APL

Ambele studii, pe lângă o analiză consistentă, detaliată, oferă recomandări și propuneri concrete pentru APC de îmbunătățire a legislației din domeniu, prin renunțarea la inițiativele de centralizare. Totodată, soluțiile identificate sunt în spirit european și sprijină consolidarea autonomiei locale, o cerință a UE.

Studiile au fost prezentate APL în cadrul unor evenimente regionale de amploare, care au fost organizate la Edineț și Cahul. Ulterior, opiniile și recomandările urmează a fi încorporate în documente de politici, care vor fi prezentate spre examinare factorilor decizionali din cadrul Guvernului și Parlamentului, în cadrul sesiunii legislative actuale.

CALM s-a implicat activ la elaborarea și definitivarea proiectului

de alimentare cu Apă și Canalizare, unde masiv s-a accentuat necesitatea regionalizării serviciilor și cooperării între comunități în vederea obținerii unei eficiențe economice și financiare palpabile.

ASOCIEREA, CUVÂNTUL DE ORDINE

Profesorul Robert Hertzog, expert al Consiliului Europei, a confirmat demersurile CALM: „Nu trebuie să inventăm bicicleta, problema cooperării este o problemă universală pentru toate țările și vizează atât localitățile mici, cât și cele mari. Economia ne impune să producem servicii publice și infrastructură, iar în unele domenii administrația publică nu poate face acest lucru din cauza lipsei resurselor umane sau financiare. Nu există cincizeci de soluții pentru această problemă, ci doar trei. Cooperarea Intercomunitară, una dintre ele, arată complicat doar la prima vedere. Moldova nu trebuie să adopte un model francez, spaniol sau polonez de cooperare intercomunitară, dar să aleagă un model care i se potrivește cel mai bine din punct de vedere al specificului său. Bani publici au o tendință să fie tot mai puțini și ca să ai acces la acest puțin trebuie să pui pe masă proiecte foarte atractive. Acest lucru va crea concurență în rândul administrațiilor publice locale, respectiv,

studiului au fost promovate în calitate de propuneri legislative care, la moment, se află în proces de examinare la Cancelaria de Stat.

SURSE SIGURE DE APĂ PENTRU TOȚI CETĂȚENII

Tot în cadrul proiectului, CALM a elaborat Studiul privind „Accesul grupurilor social vulnerabile la serviciile de alimentare cu apă și canalizare”. Acesta a avut drept scop stabilirea problemelor cu care se confruntă APL în procesul de asigurare a serviciilor de alimentare cu apă și canalizare pentru grupurile social vulnerabile și identificarea soluțiilor privind sporirea accesibilității la serviciile de alimentare cu apă și canalizare a acestora.

Ca urmare a activităților de co-

comunicare a fost dezvoltat un plan strategic modernizat și adaptat.

Noi suntem ferm convinși că rezultatele obținute în cadrul proiectului dat vor permite autorităților Locale din Moldova să acceseze fonduri și să creeze un climat investițional stabil și atractiv în comunitățile din Republica Moldova. Propunerile de modificări legislative elaborate de CALM vor permite primarilor să creeze servicii publice calitative, eficiente și viabile de care să beneficieze cetățenii, iar instrumentele elaborate în procesul consolidării capacităților instituționale vor asigura durabilitatea rezultatelor obținute.

PODURI PENTRUL APL

Comuna Cumpăna, România, a fost gazda primitoare a Festivalului Internațional „Rodul Pământului - Zilele Recoltei la Cumpăna”. Pe 13-14 septembrie 2014, edilul localității a convocat toți prietenii și partenerii, la cea de-a XII-a ediție a evenimentului, care nu numai că este deja o tradiție a locului și consfințește legătura indisolubilă cu pământul, dar și cimentează relațiile de prietenie între primari din diferite colțuri ale lumii.

La invitația primarului economist Mariana Găju, la eveniment au luat parte mai mulți reprezentanți ai regiunilor turistice ale României, precum și oaspeți din Bulgaria, Grecia, Israel, Turcia și Moldova.

Ca urmare a încheierii acordului de cooperare între **Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova (CALM) și Asociația Comunelor din România (ACoR)**, reprezentată la nivel județean de primarul comunei Cumpăna, au fost prezenți la festival atât reprezentanți ai comunelor înfrățite cu localitatea, cât și o **delegație de 40 de primari din Republica Moldova.**

Evenimentul a debutat în 13 septembrie, cu conferința: „Prezentarea proiectelor pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea și promovarea Deltei Dunării și a litoralului românesc”. Ulterior, oaspeții din țară și din străinătate au fost primiți cu cele mai înalte onoruri și potrivit tradițiilor ospitaliere ale locului. Petrecerea câmpenească și-a confirmat statutul chiar la intrarea în localitate, unde tineri îmbrăcați în frumosul port popular, alături de cei 40 de primari din Republica Moldova, purtând eșarfe pe umăr, acompaniați de fanfară, au defilat spre locul central al petrecerii - stadionul din localitate.

Cele două zile au fost dedicate

Moldova. Administrația locală a comunei Cumpăna i-a avut alături la moment de sărbătoare și pe reprezentanți din administrația publică centrală, Ministerul Agriculturii și Dezvoltare Rurală Constanța, Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța, Instituția Prefectului Județul Constanța, Consiliul Județean Constanța, prestigioase firme din localitate, din județ și din țară, precum și firme cu profil agricol sau alimentar, producători agricoli locali și din alte orașe ale țării.

Cei prezenți au putut vizita stand-urile cu produse tradiționale și materiale de prezentare turistică, au participat la atelierile de gastronomie și au vizitat expozițiile de animale și păsări. În program s-au regăsit spectacole de muzică și dansuri folclorice, concursuri, surprize pentru tinerii comunei, premii pentru cei mai buni gospodari, pentru cuplurile ce sărbătoresc 50 de ani de căsnicie, toate acestea culminând cu spectaculoase focuri de artificii.

În cea de-a doua zi de festival a avut loc un spectacol omagial, în memoria Liviu Vasilică.

La eveniment au fost prezenți și reprezentanți ai UNESCO din Grecia. De asemenea, au participat ÎPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului și Corala Armonia. La ora 14.45 a avut loc un eveniment devenit tradiție, în cadrul căruia invitații au degustat din cea mai mare plăcintă dobrogeană, care măsoară 35 de metri.

Primarii din Moldova au rămas impresionați de cele văzute și auzite la acest eveniment. Ei au discutat despre problemele și oportunitățile din administrația publică locală cu primarii din România, dar și din alte țări. Subiectele discutate au vizat: cooperarea intermunicipală în prestarea serviciilor și atragerea fondurilor europene, managementul riscurilor la nivel local și accesarea fondurilor europene pentru dezvoltarea comunităților locale, implicarea APL în identificarea domeniilor prioritare vizate de fondurile europene, informarea constantă despre oportunitățile de finanțare, cooperarea și asocierea cu localități din România pentru facilitarea atragerii fondurilor europene pentru proiectele mari de infrastructură.

NALAS: CONSOLIDARE PRIN CUNOAȘTERE

nul și organizațiile internaționale în beneficiul cetățenilor din regiunea ce o reprezintă.

în timp ce Andras Guty din Ungaria a adus în discuție crearea unei rețele de coordonare a politicilor și a unui cadru pentru atractivitatea teritorială, precum și dezvoltarea planurilor de implicare a părților interesate în teritoriu.

Trei grupuri de lucru NALAS s-au reunit pentru a discuta despre Atractivitatea teritorială în Sud-estul Europei

În perioada 1 și 4 septembrie 2014, reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au participat la atelierul de lucru privind atractivitatea teritorială, organizat în cadrul proiectului «Evaluarea atractivității teritoriale în Sud-Estul Europei» (Attract SEE), care a reunit trei grupuri de lucru ale Rețelei Asociațiilor Autorităților Locale din Europa de Sud-Est (NALAS) în Skopje, Macedonia. În jur de 30 de experți în planificarea urbană,

Scopul proiectului «Evaluarea Atractivitatea teritorială în Sud-Estul Europei», care urmează să fie încheiat până la sfârșitul lunii septembrie 2014, a fost de a stabili un concept cadru, precum și instrumente utile pentru factorii de decizie pentru a spori calitatea deciziilor de dezvoltare. Rezultatele proiectului vor fi utilizate de către factorii de decizie în îmbunătățirea cooperării și pentru crearea rețelilor la nivelul Europei de Sud-Est, în scopul consolidării rolului cunoștințelor teritoriale în promovarea coeziunii și creșterii economice în Europa de Sud-Est.

Proiectul a avut ca rezultat un Cadru comun de monitorizare teritorială, Rapoarte ale calității

În perioada 9 și 12 septembrie 2014, reprezentantul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) a participat în Donja Stubica, Croația, la reuniunea anuală a grupului responsabililor naționali de gestionarea cunoștințelor, pentru a discuta provocările-cheie în activitatea lor și pentru a-și consolida în continuare capacitățile.

«Responsabilii NALAS de gestionarea cunoștințelor au un rol important în Sistemul de Management al cunoștințelor NALAS, fiind responsabili de generarea cunoștințelor și diseminarea lor la nivel național, dar, de asemenea, sprijină toate activitățile NALAS în țările din Europa de Sud-Est», a menționat Jelena Janevska, managerul pentru gestionarea cunoștințelor NALAS. «Prin urmare, este foarte important să

ile Autorităților Locale și membrii acestora - Autoritățile Locale.

Reuniunea anuală a inclus, de asemenea, două ateliere de lucru în managementul cunoștințelor: 1. schimbarea comportamentului și instrumentele de management a cunoștințelor; 2. managementul bazat pe rezultate. Exercițiile de consolidare a echipei în cadrul reuniunii anuale au amplificat interacțiunea și au facilitat comunicarea.

managementul deșeurilor solide și apelor, și turism durabil au aflat despre conceptul de atractivitate teritorială și metodologia pentru dezvoltarea calității și atractivității teritoriale, elaborat în cadrul proiectului Attract SEE.

«Atractivitatea presupune capacitatea unui loc de a atrage și a păstra subiecți (și obiecte) din alte locuri», a subliniat Boran Ivanoski, managerul de Proiect NALAS pentru proiectul Attract SEE. „Cadru comun de analiză a capitalului teritorial elaborat în cadrul proiectului include: capitalul de mediu, capitalul antropoc, capitalul socio-cultural, capitalurile economice / umane / instituționale”.

Atelierul a explorat modul în care sistemele de monitorizare teritoriale existente ar putea fi analizate și cum să dezvoltăm un cadru comun în acest scop. Au fost discutați indicatorii specifici de atractivitate teritorială, precum și colectarea de date, crearea și prezentarea cartografică a acestor indicatori etc.

Leon Kobetic a prezentat cazul Sloveniei privind atractivitatea teritorială la nivel local,

și atractivității teritoriale transnaționale / naționale, precum și regionale, Manualul de coordonare a politicilor, precum și crearea și / sau consolidarea rețelilor permanente ale părților interesate pentru coordonarea diferitor politici, obiective și măsuri de punere în aplicare. Pentru mai multe informații despre proiectul Attract SEE: www.attract-see.eu.

La baza centrului de cunoștințe NALAS se află grupurile de lucru, care reunesc cei mai buni experți din regiune, personalul asociațiilor competente și profesioniști angajați în administrația publică locală. Acești practicieni sunt cei care în activitatea lor de zi cu zi se confruntă în mod direct cu consecințele și provocările care provin din politicile și legile care definesc sistemul de guvernare locală. Astfel, în cadrul NALAS, sunt 6 grupuri de lucru tematice, precum dezvoltarea asociațiilor, descentralizarea fiscală, planificarea urbană, eficiența energetică, managementul deșeurilor solide și a apei și turismul durabil, în cadrul cărora CALM are delegați membri permanenți.

apreciem acest rol și să ne asigurăm că noi, toți, activăm mai bine în beneficiul autorităților locale din regiunea noastră», a conchis doamna Janevska.

În cadrul reuniunii, participanții au discutat despre planul strategic NALAS și activitățile în derulare din perspectiva managementului cunoștințelor, au dezbătut în detalii sarcinile și responsabilitățile lor și au învățat cum să-și îmbunătățească activitatea, care va contribui la furnizarea de servicii mai bune pentru membrii NALAS, Asocia-

Ținem să menționăm că Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) este membru deplin al NALAS și participă activ la ședințele Grupurilor de lucru tematice, mese rotunde, conferințe, târguri și expoziții. CALM îl are în calitate de delegat la NALAS pe responsabilul național de management al cunoștințelor.

Centrul de cunoștințe NALAS este principală platforma de cunoștințe pentru autoritățile publice locale din Sud-Estul Europei, menit să consolideze capacitățile membrilor săi, Asocia-

țiile autorităților publice locale (AAPL), pentru o mai bună guvernare prin schimbul de cunoștințe și experiență și prin activități locale și regionale, cum ar fi proiectele pilot; pentru a facilita accesul membrilor săi la cunoștințele situate dincolo de regiunea vizată; pentru împărtășirea experiențelor și cunoștințelor cu autoritățile locale și Asociațiile APL în țările în tranziție. NALAS sprijină, de asemenea, membrii săi în eforturile de a deveni reprezentanți viabili ai autorităților locale, care sunt capabili să negocieze cu guver-

LECTII PENTRU APL

În data de 26 septembrie 2014, s-a desfășurat Masa rotundă pentru administrațiile publice locale din Regiunea de Dezvoltare Nord, cu genericul "Evoluția administrației publice locale în Letonia în contextul integrării europene. Exemple și bune practici pentru APL din Republica Moldova".

Activitatea s-a desfășurat în cadrul evenimentului Zilele Regiunii de Dezvoltare Nord, ediția II, organizat de către Agenția de Dezvoltare Regională Nord, în colaborare cu Primăria orașului Soroca și Congresul Autorităților Locale din Moldova.

Scopul activității a fost de a informa Administrațiile Publice Locale din regiune despre exemple de bună administrare din Letonia și Moldova, schimbul de experiență între țări, stabilirea parteneriatelor, discutarea Planului comun de activitate al CALM din Republica Moldova și Letonia.

Cu un cuvânt de salut pen-

tru participanții mesei rotunde au venit doamna Tatiana Badan, președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova, Ion Bodrug, director al Agenției de Dezvoltare Regională Nord, Eugenia Butnitca, reprezentant al Ministerului Mediului și Dezvoltării Regionale din Letonia și Elita Kresse, Asociația Autorităților Locale din Letonia.

Alexandru Osadci, expert CALM, a prezentat o informație amplă privind situația actuală în domeniul Administrației Publice Locale și rolul autorităților locale în dezvoltarea economică și regională.

APL, REFORMĂ PRIN COOPERARE

În 26-27 septembrie 2014, în Ukrayinka, Ucraina, peste 50 de reprezentanți ai autorităților locale din Ucraina și ai asociațiilor reprezentative ale acestora, precum și ai autorităților centrale ale statului, reprezentanți ai asociațiilor APL din Republica Moldova (CALM), Bulgaria, Croația și Polonia, și experți internaționali și ucraineni au participat la a IX-a Conferință anuală a Asociației Orașelor Mici din Ucraina, dedicată «Rolului asociațiilor în reforma administrației publice locale: reprezentarea și protejarea intereselor autorităților locale».

Pe parcursul a două zile, toți factorii din Ucraina interesați în promovarea descentralizării, reformei autonomiei locale și dezvoltării locale s-au adunat și au discutat despre oportunitățile de a influența procesul de luare a deciziilor de către autoritățile centrale, precum și modalități de favorizare a procesului de descentralizare și alocării resurselor în beneficiul guvernelor locale.

Aspectele cheie discutate în cadrul Conferinței au vizat: campanii de lobby și reprezentarea intereselor APL la nivel național; modalități de consolidare a Asociațiilor APL din Ucraina; rolul și interacțiunea asociațiilor în implementarea reformei administrației publice locale; protecția administrației publice locale prin intermediul diverselor instituții ale societății civile; experiența internațională în protejarea intereselor autonomiei locale; divizarea responsabilităților între nivelele administrației

publice locale (comunitate, raion, regiune); modalități de cooperare eficientă între comunitățile teritoriale; modificări ale legislației bugetare și fiscale; sporirea eficienței guvernării autorităților locale.

Alături de vorbitorii principali ai Conferinței, precum Volodymyr Groysman, vice prim-ministru al Ucrainei; Pavlo Kozyrev, președintele Asociației Orașelor Mici din Ucraina, primar al orașului Ukrayinka; Serhiiy Chernov, președintele Asociației Ucrainene a Consiliilor Raionale și Regionale, șef al Consiliului Regional Harkiv, un aport deosebit discuțiilor referitoare la rolul asociațiilor APL în implementarea reformei administrației publice locale și activitatea de lobby și reprezentare a intereselor autorităților locale au adus Viorel Furdui, directorul executiv al CALM; Gheorghe Răileanu vicepreședintele CALM, primarul or. Cimișlia și marea prietenă și "mama"

CALM-lui, Ginca Tchiavdarova, directorul executiv al Asociației APL din Bulgaria (NAMRB). Vasta experiență a Asociației APL din Bulgaria este pe larg cunoscută și utilizată în sud-estul Europei, iar experiența CALM-lui, o asociație tânără, dar care se dezvoltă foarte progresiv, a fost înalt apreciată de către colegii din Ucraina.

Participanții la Conferință au convenit că este absolut necesar de a crea o platformă de dialog între toate asociațiile administrației publice locale din Ucraina. Aceasta va duce la formarea «unei singure voci» și la consolidarea influenței asupra procesului decizional al guvernului central pe probleme referitoare la administrația publică locală. Autoritățile locale din Ucraina de toate nivelele trebuie să dezvolte o viziune comună și un plan de acțiuni în vederea punerii în aplicare eficientă a reformelor administrației locale.

Deciziile luate în cadrul Conferinței vor aduce Ucraina cu un pas mai aproape de obiectivele propuse, și anume: o guvernare locală puternică cu mai multe competențe, resurse și canale de a influența procesul de luare a deciziilor la nivel național, dar și pentru a servi cetățenii săi în mod transparent și eficient.

REZOLUȚIA

CONFERINȚEI ANUALE A ORAȘELOR MICI DIN UCRAINA

Noi, participanții la Conferința Anuală a IX a orașelor mici din Ucraina, cu tema „Rolul Asociațiilor în reforma administrației publice locale: reprezentarea și protecția intereselor administrației publice locale”, care a avut loc la 26- 27 septembrie 2014, în Ucraina, am luat act de faptul că este foarte important să se găsească modalități eficiente de implementare a conceptului de reformă a administrației publice locale și problema protecției intereselor administrației publice locale, o reprezentare puternică de interese în organele guvernului.

ÎN REZULTATUL DISCUȚIILOR, PARTICIPANȚII CONFERINȚEI PROPUN:

La tema «Congresul Național al administrației publice locale - o voce unică»:

- Acordarea dreptului Congresului Național al APL la inițiativă legislativă în domeniul dezvoltării regionale și locale;
- Acordarea dreptului Congresului de sesizare a Curții Constituționale în interesul administrației publice locale;
- Acordarea dreptului Congresului de a se opune (dreptul «veto») promovării proiectelor de acte legislative în domeniul dezvoltării regionale și locale care contravin intereselor comunităților locale;
- Inițierea modificărilor la Regulamentul cabinetului de miniștri (dreptul de a prezenta proiecte de legi la Guvern);
- Reprezentarea obligatorie a Congresului la ședințele Guvernului și a altor instituții publice;

- Dreptul Congresului de a stabili componența delegației Ucrainei în Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei;

- Îmbunătățirea și dezvoltarea Congresului ca o „voce unică” a autorităților locale (modificarea și punerea în aplicare a Regulamentului Congresului, schimbarea accentului Asociațiilor pe acțiuni comune, crearea unui secretariat permanent al Congresului, amendamentele la Legea Ucrainei „Cu privire la asociațiile APL”)

La tema «Rolul și interacțiunea Asociației în realizarea reformei administrației publice locale. Consultări interne în cadrul Asociațiilor»:

- Elaborarea unui regulament clar de consultări interne în cadrul Asociațiilor;
- Recomandarea elaborării regulamentului de funcționare a Congresului și prevederea sincronizării sesiunilor Asociațiilor;
- De a propune descentralizarea Academiei de Management Municipal, consolidarea direcției regionale;
- De a recomanda Academiei de Management Municipal crearea departamentului de lucru cu orașele mici;
- A recomanda Asociațiilor să elaboreze modificări corespunzătoare la Legea Ucrainei „Cu privire la asociațiile APL”;

La tema „Căile de cooperarea eficientă și uniunile teritoriale ale comunităților. Modificările legislației fiscale și bugetare”:

- De a propune Ministerului Dezvoltării Regionale, Construcțiilor și Locuinței și serviciilor comunale

din Ucraina să elaboreze și să adopte un plan comun de informare-comunicare pentru punerea în aplicare a reformei administrației publice locale, cu accentuarea termenelor de reformă, transparenței informațiilor;

- Este extrem de important de a finaliza prima fază a reformelor în anul 2015 și să se organizeze alegeri în consiliile locale pe baze noi;
- De a asigura examinarea și adoptarea proiectului de lege a Ucrainei „Cu privire la Bugetul de Stat al Ucrainei pentru 2015”, bazat pe legislația bugetară și fiscală revizuită, luând în considerare observațiile și sugestiile APL;
- De a introduce protocolul de divergențe cu drept de anexă la Legea Bugetului;
- De a cere modificări în activitatea Trezoreriei de Stat a Ucrainei și a organelor sale teritoriale în ceea ce privește executarea bugetelor locale prin stabilirea termenelor concrete de executare a ordinelor de plată a bugetelor locale și responsabilizarea funcționarilor din Trezoreria Statului pentru încălcarea acestor termene locale și a da dreptul exclusiv administrației publice locale de a stabili prioritatea ordinelor de plată.

Propunerile participanților conferinței a se transmite președintelui Ucrainei, prim-ministrului Ucrainei, Ministerul Dezvoltării Regionale, Asociației Naționale a Autorităților Publice Locale din Ucraina.

*Adoptat de către participanții Conferinței a IX-a orașelor mici din Ucraina
o.Ukrainca 26- 27 septembrie 2014*

PARTENERIATE FĂRĂ GRANITE

Orașele Edineț și Soroca vor colabora cu orașul Rēzekne din Letonia. Două acorduri în acest sens au fost semnate la Edineț și Soroca, în contextul celei de-a doua ediții a Zilelor Regiunii de Dezvoltare Nord, eveniment organizat, în perioada 24-27 septembrie a.c., de Agenția de Dezvoltare Regională Nord (ADR Nord), sub egida Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, în parteneriat cu Primăria municipiului Bălți și Primăriile orașelor Edineț și Soroca.

Semnarea Acordului de colaborare dintre orașele Edineț și Rēzekne

Semnarea Acordului de colaborare dintre orașele Soroca și Rēzekne

namentale din Letonia sunt interesate să cunoască cât mai multe exemple de dezvoltare de succes din nordul Republicii Moldova.

La ceremonia de semnare a celor două acorduri de colaborare a participat o delegație letonă din componența căreia au făcut parte 20 de reprezentanți ai administrațiilor publice locale și ai organizațiilor neguvernamentale din mai multe localități din Letonia.

www.adrnord.md

Președintele orașului Rēzekne din Letonia, Aleksandrs Baršaevičs, a menționat că legăturile de colaborare dintre orașele Edineț și Soroca, pe de o parte, și orașul Rēzekne, pe de altă parte, pot fi valorificate pe linie economică și culturală, precum și în sfera schimbului de experiență în domeniul realizării proiectelor de dezvoltare socio-economică.

Atât primarul de Edineț, Constantin Cojocar, cât și primarul

de Soroca, Elena Bodnarenco, au apreciat înalt posibilitatea semnării unui acord de colaborare cu administrația unui oraș în continuă dezvoltare din Letonia precum e Rēzekne.

„Letonia este mai mult decât un prieten al Regiunii de Dezvoltare Nord. Letonia este pentru noi o lecție pe care o învățăm. Faptul că am trecut la un nou nivel de colaborare, și anume cel dintre administrațiile publice lo-

cale, demonstrează că eforturile noastre încep a da rezultate frumoase», susține directorul ADR Nord, Ion Bodrug.

Jevgēnija Butņicka, reprezentantă a Ministerului Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale (VARAM) din Letonia, a menționat că ministerul pe care îl reprezintă va continua să faciliteze crearea unor astfel de parteneriate, întrucât și autoritățile publice locale, și organizațiile neguver-

CALM și SUDeP, NOI ORIZONTURI DE COLABORARE

În 2 octombrie 2014, reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au avut o întrevedere cu Frank Samol, lider de echipă și Anatoliy Kopets, expert principal al programului Comisiei Europene «Programul Regional în vecinătate pentru proiecte demonstrative urbane durabile» (SUDeP) menit să sprijine orașele din Parteneriatul Estic în punerea în aplicare a Planurilor de Acțiune pentru Energie Durabilă (SEAP), în conformitate cu Pactul primarilor (Convenat of Mayors). În cadrul întrevederii CALM a fost informat despre proiectul lansat, componentele acestuia și au fost discutate oportunități de conlucrare între CALM și Programul SUDeP.

Autoritățile locale joacă un rol crucial în atenuarea efectelor schimbărilor climatice, cu atât mai mult că 80% din consumul de energie și emisiile de CO₂ sunt asociate cu orașele. Comisia Europeană a lansat în 2008 „Pactul primarilor” pentru a sprijini eforturile depuse de autoritățile locale în punerea în aplicare a politicilor energetice durabile. Pactul este deschis tuturor orașelor care decid să se alăture, inclusiv cele din afara Uniunii Europene. Orașele semnatare a Pactului primarilor se angajează în mod oficial pentru a merge dincolo de obiectivele politicii energetice a UE în ceea ce privește reducerea cu cel puțin 20% a emisiilor cu efect de seră prin punerea în aplicare a Planurilor de Acțiune privind Energia Durabilă (SEAP), un instrument de planificare simplificată care prezintă măsurile practice și politici care orașele vor pune în aplicare pentru a atinge obiectivele lor. Un SEAP trebuie să fie elaborat și depus în termen de un an de la aprobarea și semnarea Pactului de către consiliile orașelor. Orașele Pactului se angajează, de asemenea, să prezinte rapoarte de monitorizare la fiecare doi ani de la prezentarea SEAP-ului, informarea cu privire la gradul de implementare a programului și a rezultatelor intermediare.

În decembrie 2013, aproximativ 5 424 de orașe din peste 40 de țări au semnat Pactul primarilor. Aceasta include 69 de semnături din țările Parteneriatul Estic (PaE), din care 19 au prezentat deja SEAP-urile lor și se așteaptă ca majoritatea celorlalți să facă același lucru la începutul anului 2014. Deoarece majoritatea autorităților locale din regiunea Parteneriatului Estic are puțină experiență în elaborarea proiectelor în domeniul energiei durabile, un mecanism de sprijin va fi stabilit pentru a le ajuta să pregătească proiecte într-un mod care să asigure cel mai mare impact și durabilitatea. Această componentă de asistență tehnică face parte din programul mai mare Pactul primarilor numit “Programul Regional în vecinătate pentru proiecte demonstrative urbane durabile (SUDeP)”. Programul SUDeP va fi implementat prin intermediul a patru componente majore și va acoperi atât regiunile din cadrul Politicii Europene de Vecinătate (PEV) Est și Sud. Componenta de est va sprijini în special punerea în aplicare efectivă a planurilor de Acțiune privind Energia Durabilă (SEAP) în cadrul Pactului primarilor, fiind o prioritate-cheie în cadrul platformei de securitate energetică a Parteneriatului Estic (PaE).

CELE PATRU COMPONENTE ALE PEV EST SUNT URMĂTOARELE:

1. proiecte demonstrative care să permită autorităților locale din țările partenere PEV să pună în aplicare măsuri incluse în SEAP-le lor sau în planuri similare de acțiune locală care vizează dezvoltarea urbană durabilă;
2. Un mecanism de consolidare a capacităților orașelor de a dezvolta proiecte demonstrative. Sprijinirea și asigurarea vizibilității și diseminarea rezultatelor;
3. Facilitarea finanțelor municipale, care vor fi implementate cu implicarea instituțiilor financiare internaționale (IFI) (cum ar fi EIB, BERD, KfW), va sprijini pregătirea proiectelor pentru îmbunătățirea finanțării investițiilor, implementarea proiectului, și ar putea implica, de asemenea, un mecanism mixt;
4. Suport științific și tehnic de la Centrul Comun de Cercetare (JRC) al Comisiei Europene pentru monitorizarea punerii în aplicare și rezultatele SEAP-urilor. Acest lucru se va baza pe colaborarea între Centrul Comun de Cercetare și ramurile secretariatului Pactului primarilor din țările Parteneriatului Estic.

PROBLEMELE APL ÎN DOMENIUL CADASTRAL, DIN PRIMA SURSĂ

CALM a organizat o ședință comună a reprezentanților APL cu directorul Î.S. “CADASTRU”, doamna Angela Matcov. La ședință au participat reprezentanți ai Administrației Publice Locale de nivelul I și II, care au avut ocazia să pună în discuție problemele în domeniul cadastral cum ar fi: lipsa de comunicare eficientă între Oficiile Cadastrale Teritoriale (OTC) cu APL, delimitarea terenurilor, costurile pentru pentru înregistrarea bunurilor imobile, procedura de înregistrare etc.

De asemenea, la ședință a participat și Ion Stratulat, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, care a menționat că

în toamna acestui an vor fi adoptate mai multe proiecte de legi în domeniul cadastral, care sunt în favoarea APL. Printre aceste proiecte se numără și proiectul legii nr.2474 din 26.10.2012, prin care urma să fie acordat dreptul autorităților locale de a se adresa la Curtea Constituțională și dreptul de a schimba destinația terenurilor.

Participanții au stabilit care vor fi direcțiile de activitate în domeniu și modul de conlucrare între APL și Î.S. “CADASTRU”. Aceștea au purtat un dialog constructiv care are menirea să îmbunătățească comunicarea și colaborarea pe viitor.

ACORD PRIVIND REDUCEREA CONȚINUTULUI DE SULF

Republica Moldova a semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, acord care a intrat în vigoare începând cu data de 1 septembrie 2014. Prin semnarea acestui document Republica Moldova și-a asumat anumite obligații, printre care și cea de armonizare a legislației naționale cu cea a Uniunii Europene.

O componentă importantă a Acordului de Asociere reprezintă Protocolul privind accesul Republicii Moldova la Tratatul comunitar pentru Energie. În acest sens statul nostru are obligația, până la sfârșitul anului 2014, să finalizeze transpunerea în legislația națională a Directivei Privind reducerea conținutului de sulf din anumiți combustibili lichizi (Directiva 1999/32/CE).

Actul reglementator sus menționat are drept scop reducerea emisiilor de dioxid de sulf, rezultate din arderea anumitor tipuri de combustibili lichizi. Astfel vor fi reduse efectele nocive ale acestor emisii asupra mediului și sănătății populației. Reducerea emisiilor respective urmează a fi realizată prin impunerea unor valori limită pentru conținutul de sulf din combustibilii respectivi și anume păcură, motorină și combustibilul pentru nave.

Conform prevederilor actului reglementator, în urma armonizării legislației naționale cu cea a UE, conținutul maxim de sulf în păcura utilizată pe teritoriul Republicii Moldova nu va depăși 1% din masa totală a combustibilului. În cazul motorinei valoarea dată este și mai mică și se va limita la doar 0,1 % din masă. Iar în ceea ce privește sulful din combustibilii marini utilizați la nave, valoarea limită a acestuia trebuie să nu depășească limita

de 1 % până pe 31 decembrie 2014 și 0,1% începând cu anul 2015.

Totodată, actul reglementator care urmează a fi elaborat pentru transpunerea directivei UE va prevedea și unele excepții. Astfel până la 31 decembrie 2015 instalațiile mari de ardere cu capacitate de peste 50 MW nu vor cădea sub incidența actului reglementator respectiv.

Reieșind din cele de mai sus, Ministerul Mediului recomandă primarilor, reprezentanților APL, reprezentanților societăților comerciale etc. să solicite de la furnizorii de combustibili lichizi certificatele de calitate și să verifice calitatea materialelor procurate, astfel încât cantitatea de sulf să nu depășească cotele stabilite de actul normativ.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa la Direcția prevenirea poluării și managementul deșeurilor din cadrul Ministerului Mediului.

TREI MILIOANE DE DOLARI PENTRU SUSȚINEREA APL

SUA vor oferi Republicii Moldova suplimentar 3 milioane de dolari pentru proiecte investiționale regionale. Astfel, volumul total al asistenței americane în acest sens va ajunge la \$15,07 mln. Acest lucru este prevăzut de amendamentele la Acordul inter-governamental moldo-american de susținere a autorităților locale din 17 septembrie 2010, care urmează a fi semnate. Guvernul Moldovei a aprobat inițierea negocierilor cu SUA pentru semnarea anexei respective la acord. Baniile oferite de SUA vor fi utilizați pentru finanțarea proiectelor investiționale în regiunile Moldovei, implementarea proiectelor locale pentru îmbunătățirea calității și numărului serviciilor la nivel municipal, creșterea eficienței energetice la nivel local. Acești bani nerambursabili sunt destinați continuării în Moldova a diferitelor progra-

me pentru creșterea competitivității sectorului privat, dezvoltarea eficienței companiilor micro, mici și medii, crearea noilor locuri de muncă. De asemenea, este planificată majorarea finanțării SUA pentru susținerea Programului de consolidare a instituțiilor de drept cu \$342,5 mii, iar volumul total al asistenței de grant va crește până la \$7,8 mln. Acești bani sunt destinați creșterii competitivității, transparenței și responsabilității sistemului judiciar prin consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale Consiliului Superior al Magistraturii și ale Departamentului Administrării Judiciare, Institutului Național al Justiției. De asemenea, va fi acordat ajutor Guvernului și organizațiilor neguvernamentale pentru promovarea reformelor în justiție și îmbunătățirea monitorizării acestui proces.

INFRASTRUCTURĂ MODERNĂ ÎN ORHEI ȘI TELENEȘTI

Primăriile orașului Orhei și Telenești au lansat 4 proiecte de dezvoltare locală a infrastructurii și de îmbunătățire a serviciilor publice locale în baza unui mecanism inovativ pentru Republica Moldova, și anume prin planificare și implementare participativă. Mecanismul presupune că locuitorii singuri au stabilit în cadrul discuțiilor publice cu autoritățile publice locale, care sunt problemele pe care le întâmpină și care ar fi cele mai potrivite soluții ale acestora. Cele patru inițiative, cu valoare totală de peste 350 de mii de euro, au fost implementate în cadrul proiectului „Promovarea planificării și implementării participative ca mecanism eficient de abilitare a comunității și dezvoltare locală durabilă”, finanțat de Uniunea Europeană.

Primarul orașului Telenești, Vadim Lelic a declarat la ceremonia de încheiere a proiectului că unul din proiectele implementate a soluționat problema grădinițelor din oraș, care nu aveau

terenuri de joacă. Astfel, datorită finanțării de 570 de mii de lei, cu o contribuție de 10,5% din partea localnicilor, cei peste 340 de copii care frecventează grădinițele s-au ales cu locuri de joacă noi, care corespund standardelor de securitate și siguranță. Totodată, în cadrul aceluiași proiect în Telenești a fost extinsă rețeaua de canalizare în sectorul Izvoaraș, care reprezintă partea mai nouă a orașului, și a fost dată în exploatare o stație nouă de pompare a apei. Primarul de Telenești dă asigurări că datorită noii stații de pompare costurile pentru serviciile de aprovizionare cu apă și canalizare se vor reduce. Suma totală a proiectului este de 750 de mii de lei, iar comunitatea a contribuit cu 32%, sau 240 de mii de lei.

Viceprimarul orașului Orhei, Roman Boțan a subliniat că datorită celor două proiecte lansate în orașul Orhei a fost posibilă extinderea iluminatului stradal pe 7 străzi, cu o lungime totală

de 5 kilometri, și instalarea a 25 de puncte de transformare care fac posibilă extinderea pe mai departe a iluminatului public din urbe. Beneficiarii direcți ai acestui proiect sunt aproximativ 10 mii de locuitori ai orașului Orhei. Costul proiectului a fost de 560 de mii de lei, cu o contribuție de 9% din partea localnicilor. În același context, Roman Boțan a adăugat că al doilea proiect implementat cu succes în Orhei a făcut posibilă instalarea a 23 de camere video de supraveghere în spațiile publice, fapt ce a dus

la diminuarea cu 20% a infracțiunilor comise în oraș. Bugetul proiectului a fost de 560 de mii de lei cu o contribuție de 9% din partea localnicilor.

Mihai Roșcovan, coordonatorul Programului comun de dezvoltare locală integrată, (PCDLI) implementat de PNUD și UN WOMEN, a menționat că parteneriatul între Telenești și Orhei a fost lansat nu doar pentru faptul că sunt raioane vecine, dar pentru faptul că acestea sunt cele mai dinamice orașe din ultimii 5-7 ani. PCDLI are experiență

de cooperare de mai mulți ani cu orașul Telenești, începând cu asistența tehnică pentru elaborarea primului master plan urban și, mai recent, primul proiect de parteneriat inter-municipal lansat în 2013 de orașul Telenești și 8 localități din acest raion, precum și din raionul Sângerei, în baza căruia comunitățile s-au angajat în comun să colecteze deșeurile menajere. La 11 iulie anul curent, PCDLI a oferit 1 milion de dolari pentru extinderea bunei practici din Telenești în alte 10 clustere de localități cu populație totală de 120 de mii de locuitori, unde au fost deja lansate 10 proiecte de cooperare inter-municipală în diverse domenii – servicii de colectare a deșeurilor, aprovizionare cu apă și sanitație, iluminatul public etc. Astfel, prin implementarea acestor proiecte se realizează în practică dezideratul Reformei de descentralizare „Primării puternice - Cetățeni implicați - Servicii publice locale calitative”.

APĂ ȘI CANALIZARE PE BANI EUROPENI

Veste bună pentru locuitorii din sudul R. Moldova. În curând, aceștia vor putea beneficia de un sistem nou de alimentare cu apă și canalizare. Discuții în acest sens au avut loc astăzi între premierul Iurie Leancă și directorul pentru infrastructura de mediu al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Jean-Patrick Marquet.

Proiectul prevede reabilitarea apeductului Leova-Cimișlia-Basarabeasca, care va aproviziona populația de aici cu apă potabilă din râul Prut. Mai mult, proiectul prevede și extinderea rețelelor de distribuție în raioanele aferente proiectului.

Documentul prevede că suportul financiar al BERD ar urma să acopere elaborarea studiului de fezabilitate privind construirea apeductului Leova-Cimișlia-Basarabeasca, dezvoltarea acestei investiții, extinderea distribuției apei în șase raioane din sudul țării și revigorarea operatorilor de apă și canalizare prin dezvoltarea în primă fază a unui management privat performant.

Proiecte similare au mai fost inițiate de Guvernul R. Moldova în parteneriat cu BERD. Astfel, se află în derulare proiectul de îmbunătățire a alimentării cu apă în nordul țării, care are un buget de 30 de milioane de euro, din-

tre care contribuția BERD și BEI constituie câte zece milioane de euro, alte zece milioane fiind oferite în calitate de grant de către Fondul de Investiții pentru Vecinătate.

Proiectul vizează menținerea și extinderea apeductului pentru aprovizionarea cu apă a localităților din raioanele Soroca, Florești, Drochia, Râșcani, Sângerei, Telenești și municipiul Bălți. De asemenea, este în desfășurare proiectul de construcție a apeductului Chișinău – Strășeni – Călărași, cu un buget estimativ de aproximativ șapte milioane de euro, care prevede și conectarea treptată a circa 20 de localități rurale situate de-a lungul rețelei de alimentare cu apă.

CAMPANIE DE INFORMARE ȘI CONȘTIENTIZARE LA CAHUL

În perioada ianuarie-septembrie 2014, în raionul Cahul, a fost desfășurată campania de informare și conștientizare a cetățenilor privind beneficiile serviciului public de alimentare cu apă și canalizare. Campania cu genericul «Apă de calitate la TINE în localitate» a fost desfășurată de Agenția de Dezvoltare Regională Sud în parteneriat cu Consiliul Raional Cahul cu sprijinul financiar al Guvernului Germaniei prin intermediul proiectului «Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova» gestionat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei GIZ. Conferința finală a avut loc în sala de ședințe a Consiliului Raional Cahul, cu participarea a peste 60 persoane: reprezentanți ai administrației publice locale de nivel II și I din raionul Cahul, parteneri de proiect, reprezentanți ai instituțiilor educaționale, ONG de mediu, mass-media locală și regională, donatori. Reprezentanții organizației-nonguvernamentale - CRAION CONTACT-Cahul care au gestionat campania de comunicare cu cetățenii și parteneri din raion au făcut publice rezultatele campaniei.

În cadrul campaniei au fost produse și distribuite materiale promoționale: 2000 broșuri - „ABC consumatorului de apă”, 4000 pliante informative, 400 postere și calendare de perete cu elementele de identitate ale campaniei, 1360 chipiuri și tricouri, toate materialele promovând același mesaj: beneficiile unui sistem modern de alimentare cu apă și canalizare pentru sănătate, beneficii economice și de protecție a mediului ambiant. Cetățenii și oaspeții orașului Cahul se informează asupra mesajului cam-

virtuale și anunțarea concursului de selectare a câștigătorilor premiului „Simpatia publicului” a stârnit un viu interes, acesta manifestându-se prin numărul foarte mare de accesări și aprecieri făcute pe profilul de facebook al campaniei www.facebook.com/pages/Apă-de-calitate-la-TINE-in-localitate/1451845621714122. Grupul de lucru a avut mari dificultăți în identificarea câștigătorilor din cauza numărului mare de lucrări. Despre felul cum au fost luate deciziile și care au fost criteriile de apreciere, în ca-

de canalizare, despre necesitatea de mobilizare și coagulare a efortului comunitar pentru conectarea la surse centralizate sigure, care oferă beneficii și garanții, dar care se bazează pe responsabilitatea cetățenilor de a achita la timp serviciile pentru consumarea bunului comun.

Populația raionului Cahul a fost implicată în cadrul campaniei și în alte activități publice, cum ar fi evenimentul de 1 iunie organizat ca distracție pentru toți copiii și ca eveniment de informare pentru adulți. Pentru a fi cât mai atractiv în cadrul acestei sărbători a fost invitat interpretul Adrian Ursu, care prin prestația sa a adunat în piață câteva sute de copii și părinți. Despre rezultatele aces-

campaniei vor urma și în perioada următoare, cert este faptul, că mesajul campaniei este răspândit pe larg în raion și aceasta a creat premise pentru o mai bună conștientizare de către cetățeni a necesității de a utiliza apă potabilă de la robinet.

La finele conferinței **Dul Veaceslav Bălănel**, vicepreședintele raionu-

ritară pentru Consiliul Raional Cahul.

Silvia Strelciuc, director executiv la CRAION CONTACT-Cahul a menționat, că succesul campaniei se datorează colaborării eficiente dintre instituțiile de stat și non-guvernamentale, care au asigurat o rezonanță sporită activităților. Promovarea largă în cadrul campaniei a serviciilor prestatorului de servicii publice „Apă-Canal Cahul” îl responsabilizează și obligă și mai mult să ofere servicii moderne și de calitate tuturor consumatorilor.

Conferința s-a încheiat prin alocuțiunea **Dlui Sergiu Pleșca**, consultant GIZ în cadrul ADR Sud. Domnul Pleșca a menționat că în lista localităților conectate la serviciile prestatorului regional ÎM Apă-Canal Cahul în timpul apropiat se va mai adăuga o localitate - comuna Lebedenco constituită din 3 sate: Lebedenco, Hutulu și Ursoaia. Inițiativa dată va contribui la îmbunătățirea situației privind aprovizionarea cu apă a cetățenilor din aceste localități, dând startul extinderii serviciului pe clusterul D (Cahul-Găvănoasa), unde necesitatea în asigurarea cu apă potabilă este destul de mare.

Campania de informare și conștientizare a cetățenilor raionului Cahul se organizează în colaborare cu Agenția de Dezvoltare Regională Sud, Consiliul Raional Cahul, Centrul de Sănătate Publică Cahul, Agenția Ecologică Cahul, Direcția Învățământ Cahul, Asociația Primarilor Cahul, primăria Cahul, Întreprinderea Municipală «Apă-Canal» Cahul și portalul de știri www.ziudeazi.md cu suportul AGENȚIEI DE COOPERARE INTERNAȚIONALĂ A GERMANIEI GIZ în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”.

niei și prin intermediul celor 5 panouri stradale. Campania informațională și de sensibilizare a fost marcată și de evenimente publice cu un impact social major. Concursul de TVC -Tinerete, Vis, Cutezanță organizat pentru prima oară în țară la 21 martie 2014 a avut genericul «Apa noastră cea de toate zilele» fiind dedicat Zilei Mondiale a Apelor. Despre felul cum a interacționat grupul de lucru în organizarea concursului și care au fost rezultatele a vorbit Ludmila Noni, lector universitar la Universitatea de Stat «B. P. Hașdeu» din Cahul și conducătoare a unei echipe de TVC.

În cadrul campaniei au fost petrecute 3 concursuri tematice de desen cu participarea totală a 575 copii și elevi din raionul Cahul, care, conform categoriilor de vârstă au prezentat desene la teme: „Povestea apei”, „Apa este viață” și „Apa - între vis și realitate”. Crearea unei expoziții

drul conferinței a vorbit Dna Svetlana Radu, specialist primăria Cahul.

În perioada martie - mai 2014 în 48 instituții educaționale din raionul Cahul au fost organizate 70 lecții tematice cu elevii claselor VII-VIII. În cadrul orelor tematice au fost implicați circa 1500 elevi și cadre didactice. Grupul de formatori constituit din profesori, angajați ai Centrului de Sănătate Publică Cahul și Agenției Ecologice Cahul au discutat cu elevii despre sursele de apă din raion, surse centralizate și descentralizate, apa potabilă și apa poluată, surse de poluare a apei, contribuind la educarea unei atitudini grijulii față de sursele de apă și mediu.

O parte din activitățile campaniei au fost adresate adulților din raion. În cadrul întâlnirilor publice organizate în localitățile raionului s-a discutat despre problemele ce țin de aprovizionarea cu apă potabilă și servicii

tui eveniment la capitolul informare a cetățenilor în cadrul conferinței a făcut o prezentare Oxana Bondari, economisistă la ÎM Apă-Canal Cahul.

Conform datelor preliminare în cadrul activităților campaniei au fost implicați direct peste 15000 locuitori ai raionului de diferite vârste, dar efectele multiplicatoare ale activităților continuă să apară și să genereze noi rezultate. Unele activități din cadrul

lui Cahul și președintele grupului de lucru a menționat, că campania dată vine în corespundere cu viziunea raionului Cahul și strategia de dezvoltare socio-economică, componenta apă și canalizare, de aceea rezultatele obținute sunt benefice pentru toată populația. Dânsul a mulțumit tuturor partenerilor pentru efortul depus și a menționat că apa și canalizarea rămâne a fi o problemă pri-

FLOREȘTI ÎNFLOREȘTE

O stație de epurare a apelor reziduale a fost dată ieri în exploatare în satul Gura Căinarului, raionul Florești. Proiectul a fost realizat cu suportul Ministerului Mediului prin intermediul Fondului Ecologic Național, care a alocat circa 15,5 milioane de lei pentru procurarea utilajului, transmite MOLDPRES.

Ca urmare a implementării proiectului, a fost procurat echipamentul necesar pentru stația de epurare, fiind construite rețele de canalizare cu o lungime de 1,5 km, rețele electrice ș.a. Beneficiari ai noii stații sunt gimnaziul

și grădinița de copii din localitate, instituții care deja au fost conectate la rețeaua de canalizare. În viitorul apropiat urmează să fie branșate primăria, Centrul de Sănătate, magazinele, unitățile de alimentație publică și 180 de gospodării din sat.

Prezentă la eveniment, ministrul Mediului Valentina Țapiș a menționat că proiectul a fost realizat într-o zonă ecologică favorabilă habitatului uman, florei și faunei locale. „Aici este amplasat un zăcământ de ape minerale naturale care alimentează bazinul hidrografic al râului Răut. Lucrările au condus la crearea unui sistem eficient și performant de

epurare a apelor reziduale, pentru diminuarea sau chiar lichidarea riscurilor posibile ce derivă din activitatea economică a satului”, a subliniat Valentina Țapiș.

Totodată, ministrul a atenționat asupra necesității depunerii unor eforturi suplimentare pentru asigurarea populației rurale din țară cu apă potabilă ce corespunde normelor sanitare. „Pentru a atinge acest scop este nevoie să valorificăm ajutorul financiar acordat de către organizațiile internaționale pentru reabilitarea și dezvoltarea sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare în R. Moldova”, a specificat Țapiș.

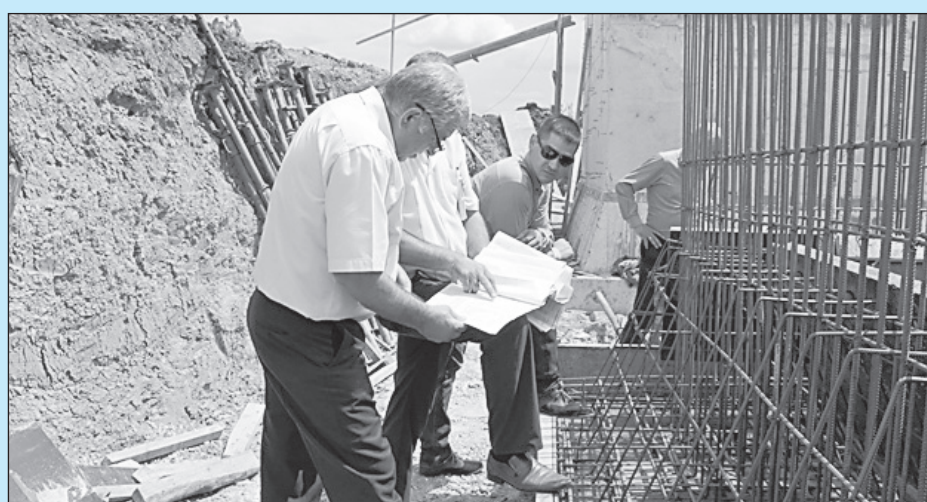
<http://www.moldpres.md>

12 000 CETĂȚENI APROVIZIONAȚI CU APĂ POTABILĂ ÎN 12 LOCALITĂȚI

Astfel este denumirea unui proiect de anvergură care se realizează în raionul Ungheni. Pe 1 septembrie, un grup de specialiști a efectuat o vizită de monitorizare a desfășurării lucrărilor în cadrul proiectului.

La moment, lucrările se desfășoară la construcția rezervoarelor din satele Unțești și Florițoaia Veche, precum și amenajarea teritoriului rezervoarelor de

apă deja construite în satele Rezina și Cetireni. Până în prezent au fost montați 43,1 km de reț, adică întreaga lungime preconizată. A mai fost construită o stație de tratare a apei în comuna Mănoilești, 6 rezervoare de apă potabilă. Urmează să fie finalizată construcția încă a 4 rezervoare de apă și automatizarea acestora, ceea ce va permite de a livra apa potabilă spre toate localitățile beneficiare în cadrul proiectului.

DRUMURILE LOCALE MAI BUNE

Aproape două mii de locuitori din satul Zâmbreni, raionul Ialoveni, vor beneficia de drumuri noi din asfalt, care asigură accesul către școala din localitate. Ministrul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Vasile Botnari a menționat că, odată cu realizarea acestui proiect, Zâmbreni va avea peste 80 la sută din drumuri asfaltate și poate fi considerat un model pentru alte localități.

„Anul acesta, în premieră, din Fondul Rutier au fost alocate cca 400 milioane de lei pentru reparația drumurilor locale. Sunt investiții de care trebuie să beneficieze oamenii din sate. Vrem să ajungem ca toate drumurile din

sate să fie asfaltate”, a declarat Vasile Botnari, care a inspectat astăzi mai multe drumuri locale din raionul Ialoveni.

Potrivit ministrului, locuitorii din Zâmbreni pot fi mândri că primarul a reușit să dezvolte proiectele necesare și să obțină investiții pentru infrastructură. „Pas cu pas, vom ajunge să avem drumuri bune în toată țara”, a adăugat Vasile Botnari.

În total, anul acesta, pentru reparația drumurilor locale din raionul Ialoveni, din Fondul Rutier au fost alocate 15,7 milioane de lei. Urmează să fie reparate drumuri din interiorul localităților, dar și de acces în 24 de localități.

UNGHENI - PRIMUL ORAȘ DIN REPUBLICA MOLDOVA CU TOATE SEMAFOARELE LED

Ungheni își propune să devină primul oraș din Republica Moldova care va avea toate semafoarele cu becuri LED. Potrivit primarului orașului, Alexandru Ambros, acest lucru se va întâmpla până în iunie 2015. Tot până atunci, urmează să fie instalate 20 de camere de supraveghere a traficului rutier și peste 1500 de indicatoare rutiere.

Alexandru Ambros a declarat că lucrările vor fi efectuate în baza proiectului transfrontalier România-Moldova-Ucraina „Sisteme de informare și securitate în traficul rutier”, cu o finanțare din partea Uniunii Europene de 720 de mii de euro. Contribuția autorităților locale va fi de 10%. „În luna octombrie, vor fi instalate indicatoarele rutiere, iar în luna noiembrie vor fi instalate și se-

mafoarele. În primăvara anului 2015, când vom avea și mai multe porțiuni de drumuri reparate, vor fi efectuate marcajele”, a precizat edilul.

Marcajele rutiere vor fi efectuate pe o suprafață de 3 mii de metri pătrați, cu termoplast, care are o perioadă de exploatare de până la 5 ani.

<http://www.realitatea.md>

42 MILIOANE LEI VALORIFICATE ÎN REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD

Despre valorificarea **Fondului Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR)**, etapele de realizare a proiectelor, inclusiv problemele realizării eficiente s-a discutat la data de 2 septembrie 2014, în cadrul ședinței **Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR)**.

Astfel, în perioada lunilor ianuarie-august a.c. au fost alocate din **Fondul Național pentru Dezvoltare Regională** circa 117 mln lei, cu 17 mln lei mai mult decât în perioada similară a anului precedent. Banii au fost destinați realizării proiectelor ce țin de infrastructura drumurilor, aprovizionarea cu apă și sanitație, îmbunătățirea factorilor de mediu, atractivitatea turistică, etc.

«Pe parcursul anului 2014 continuă să fie implementate 13 proiecte inițiate anul trecut și alte 21 proiecte noi, pentru care s-au alo-

cat mijloace financiare în mărime de circa 91 mln lei. Comparativ cu anul trecut, în această perioadă înregistrăm o creștere a sumei valorificate, totuși o considerăm mică pentru această perioadă a anului, din motivul că procedurile de achiziții publice au fost tergiversate pentru toate proiectele lansate în anul curent, în același timp în cadrul unor proiecte au apărut dificultăți în procesul de implementare» a menționat Valerian Bînzaru, șeful Direcției generale dezvoltare regională.

În conformitate cu **Documentul Unic de Program (DUP)**, pentru anii 2013-2015 aprobat de Guvern, sunt stabilite 62 de proiecte prioritare în domeniul dezvoltării regionale. Actualmente din numărul total au fost finalizate 11 proiecte, iar în derulare sunt alte 30 de proiecte. Finanțarea acestor proiecte urmează a fi efectuată prepon-

derent din **FNDR**, precum și cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, în mod special al **Agenciei de Cooperare Intrenațională a Germaniei (GIZ)**.

În Regiunea de Dezvoltare

Sud se implementează 11 proiecte, dintre care 8 cu finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, iar 3 - din surse externe de finanțare. Din cele 44 500.00 mii lei

planificate, în 8 luni ale anului curent, au fost valorificate - 42 651.76 mii lei (95.85 %) , pentru realizarea proiectelor de dezvoltare regională în Regiunea de Dezvoltare Sud.

TREI SATE LUMINATE

15 km de străzi din satele Ermoclia, Feștelita și Popeasca, raionul Ștefan Vodă, vor fi iluminate în cadrul unui proiect de cooperare intercomunitară, susținut de către primăriile localităților și Programul Comun de Dezvoltare Locală Integrată. Programul a oferit un grant de o sută de mii de dolari, iar contribuția autorităților locale este de 200 de mii de lei.

Primarul satului Feștelita, Nicolae Tudoreanu, a declarat că acest proiect are o istorie mai veche, care a început în 2013 cu instruire în vederea obținerii de fonduri și utilizării acestora.

În cadrul proiectului, urmează să fie achiziționată o autospecială, de 180 de mii de lei, pentru lucrările de reparație a sistemului de iluminat.

Edilul a precizat că, în para-

Potrivit primarului, asociația intercomunitară ar putea să-și extindă activitatea și pe alte servicii, cum ar fi cele de salubritate, de aprovizionare cu apă și canalizare. „Un serviciu bine prestat cere o arie de populație mai mare, de aceea necesită ca să fie mai multe primării într-un proiect”, a menționat primarul Nicolae Tudoreanu citat de ipn.md.

Pe perioada proiectului,

lul cu lucrările de reabilitare și punere în funcțiune a sistemului de iluminare publică, va fi creată și o întreprindere intercomunitară, care va permite primăriilor să colaboreze între ele. Întreprinderea va oferi mai multe servicii, la început de iluminat public, după care și iluminat în gospodăriile populației. De asemenea, vor fi efectuate lucrări de reparație, inovări.

primăriile celor trei sate vor fi asistate de către responsabili tehnici și asistenți pentru logistică din partea Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată. Estimativ, lucrările se vor încheia la finele lunii decembrie anul curent. De program vor beneficia peste 11 mii de oameni.

<http://gazetadesud.md>

PRIMARUL CARE A VENIT DE HAC ȘOMAJULUI

Un primar gorjean are o soluție inedită pentru problema șomajului în județ. Sătenii dornici să muncească vor fi sprijiniți de autoritățile locale pentru a scăpa de sărăcie.

Cătunele este o comună gorjeană cu 2.500 de locuitori, compusă din șase sate. Majoritatea oamenilor trăiesc din agricultură (în comunism, comuna era renumită pentru legumele produse aici) și minerit, iar șomajul este la cote extrem de ridicate. În aceste condiții, primarul Florinel Țuică s-a gândit la un proiect prin care să ajute sătenii cu poftă și putere de muncă să înceapă o afacere.

Primăria va achiziționa din bani proprii 20 de solarii, pe care le va da sătenilor dornici să muncească. Pentru a-și putea vinde legumele, primăria Cătunele va amenaja o piață de desfacere în apropierea orașului

Motru, cu 19.000 de locuitori.

„Va fi un parteneriat între noi, ca primărie, și cetățeni. Cei care vor primi aceste solarii vor trebui să le cultive, să se ocupe de legumicultură și apoi să își vândă legumele. Banii vor fi ai lor. Oamenii din Cătunele nu au locuri de muncă, au nevoie de ajutor și cred că această idee este numai bună”, spune primarul.

După acest proiect, primăria plănuiește să înceapă un altul. 20 de vaci cumpărate din bani din bugetul local vor fi date unor familii sărace din sat. Singura condiție care va fi impusă acestora este să dea unei alte familii din sat prima vițică născută. Astfel, în fiecare an, tot mai multe familii vor putea deveni crescătoare de animale.

PRIMARII MOLDOVEI: COMBATIVI, PERSEVERENȚI, OMNIPREZENȚI

